

TUTOR

Teachers' upskilling aiming at a holistic inclusivity in learning

Μάθημα εξειδίκευσης 2

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στις ταυτότητες και τα
ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ+

Αριθμός έργου: 101056515

Αριθμός συμφωνίας: 101056515 - TUTOR - ERASMUS-EDU-2021-PEX-TEACH-ACA

Κεφάλαιο 2.1: ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες και διατομεακότητα	3
Ενότητα 2.1 [f2f]. SOGIESC 101	3
Ενότητα 2.1 [Ασύγχρονος]. SOGIESC 101	14
Ενότητα 2.1 [SD]. SOGIESC 101	21
Ενότητα 2.2 [f2f + Ασύγχρονη] ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ ..	22
Ενότητα 2.2 [SD] ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ	26
Ενότητα 2.3 [Ασύγχρονη] Η εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εκπαίδευση.	27
Ενότητα 2.3 [SD] Η εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εκπαίδευση.....	40

Κεφάλαιο 2.1: ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες και διατομεακότητα

Καλώς ήρθατε στο Κεφάλαιο **2.1: ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες και διατομεακότητα**. Αυτό το κεφάλαιο εισάγει τις θεμελιώδεις έννοιες του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας κοινωνικού γένους και της διατομεακότητας.

Πώς θα διεξαχθεί αυτό το κεφάλαιο

Αυτό το κεφάλαιο περιλαμβάνει **δια ζώσης μάθηση** και **ασύγχρονες δραστηριότητες**. Θα εξερευνήσετε όρους όπως SOGIESC (Σεξουαλικός Προσανατολισμός, Ταυτότητα και Έκφραση Κοινωνικού Φύλου και Βιολογικού Φύλου), θα συμμετάσχετε σε αυτοαναστοχασμό και θα αναλύσετε πώς οι διασταυρούμενες ταυτότητες επηρεάζουν τις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Πώς θα χρησιμοποιηθεί το εκπαιδευτικό υλικό

- **Βασικά αναγνώσματα:** Ορισμοί και πλαίσια για την κατανόηση των ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτοτήτων.
- **Βίντεο και μελέτες περιπτώσεων:** Παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο για την πλαisiώση της μάθησης.
- **Διαδραστικές ασκήσεις:** Αναστοχασμός σχετικά με προκαταλήψεις και παραδοχές και χαρτογράφηση συστημικών προκλήσεων.

Αυτό το κεφάλαιο θέτει τις βάσεις για την οικοδόμηση ενσυναίσθησης και κατανόησης στη συμπεριληπτική εκπαίδευση.

Ενότητα 2.1 [f2f]. SOGIESC 101 (Σεξουαλικός Προσανατολισμός)

Εισαγωγή

Σκοποί και στόχοι του μαθήματος

Αυτή η ενότητα παρέχει στους εκπαιδευτικούς γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, εργαλεία και μεθόδους για να διευρύνουν το ατομικό τους πεδίο δράσης όσον αφορά την πρακτική της συμπεριληπτικής διδασκαλίας και της διαχείρισης της τάξης, δημιουργώντας και διατηρώντας ένα περιβάλλον συμπεριληπτικής μάθησης με ιδιαίτερη προσοχή στους ΛΟΑΤΚΙ+ (λεσβίες, γκέι, αμφιφυλόφιλοι, τρανς, queer, intersex) μαθητές.

Για το σκοπό αυτό, η ενότητα διευκολύνει την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη μιας σε βάθος και σύνθετης κατανόησης των εμποδίων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ φοιτητές. Η ενότητα προωθεί τον αυτοστοχασμό και την κριτική αξιολόγηση των σχολικών πολιτικών, του περιβάλλοντος της τάξης, του διδακτικού υλικού, των μεθοδολογιών, των προσεγγίσεων και των δραστηριοτήτων. Ταυτόχρονα, η ενότητα παρουσιάζει καλές πρακτικές και θετικά παραδείγματα διαχείρισης της τάξης και διδακτικών συμπεριληπτικών προσεγγίσεων, ειδικά με βάση την εμπλοκή των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών και την αύξηση της ορατότητάς τους στην τάξη.

Το κεφάλαιο, επιπλέον, στοχεύει στο να εξοπλίσει τους εκπαιδευτικούς να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τον ΛΟΑΤΚΙ+ φοβικό λόγο και συμπεριφορά, συμπεριλαμβανομένων των μικροεπιθέσεων, και να προλαμβάνουν τον εκφοβισμό. Μια άλλη κρίσιμη πτυχή του κεφαλαίου είναι ο αυτοστοχασμός σχετικά με τις στάσεις, τις συμπεριφορές και τα πρότυπα που οι εκπαιδευτικοί ενδέχεται να έχουν εσωτερικεύσει.

Τέλος, το κεφάλαιο εξοπλίζει τους εκπαιδευτικούς με δεξιότητες, γνώσεις και ικανότητες για τη διαμεσολάβηση σε συγκρούσεις, την προώθηση της αποδοχής και της ενσυναίσθησης και τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερομένων στη δημιουργία πιο συμπεριληπτικών περιβαλλόντων στην τάξη και στο σχολείο.

Με την ολοκλήρωση αυτού του μαθήματος, ο εκπαιδευόμενος θα είναι σε θέση να

1. Εντοπίζει μικροπαραβιάσεις στην τάξη απέναντι σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και αναπτύσσει στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους.
2. Προωθεί μεθόδους διδασκαλίας που αποφεύγουν ηθικολογικές υπονοούμενα, ντροπή ή επίρριψη ευθυνών.
3. Υιοθετεί αξίες όπως ο διάλογος, ο συμβολισμός, η αποδοχή όλων, η μηδενική ανοχή στις διακρίσεις
4. Προσδιορισμός και εφαρμογή ειδικών στρατηγικών κατά του εκφοβισμού στο σχολείο.
5. Να είναι σε θέση να περιγράψετε τη διαθεματική φύση της ταυτότητας ενός ατόμου και πώς αυτή σχετίζεται με τα ΛΟΑΤΚΙ+ πλαίσια.
6. Αναπτύσσει και χρήση στρατηγικών για την ενίσχυση της ορατότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στους πόρους, στην τάξη και στο σχολείο.
7. Να επιδεικνύει ευαισθησία και ευαισθητοποίηση όταν εργάζονται με ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές, συναδέλφους, οικογένειες και κοινότητες.
8. Ενσωμάτωση των αρχών UDL για τη δημιουργία υποστηρικτικών χώρων μάθησης

Μεθοδολογία

Ο εκπαιδευόμενος θα συμμετάσχει σε 6 ώρες μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο (F2F) και διδασκαλίας στην τάξη. Θα εισαχθεί σε νέες έννοιες, μεθοδολογίες και προσεγγίσεις. Το μάθημα βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον αυτοαναστοχασμό και την κριτική ανάλυση και οι εκπαιδευόμενοι θα κληθούν να ασχοληθούν ενεργά με το μαθησιακό υλικό και μεταξύ τους. Οι παρουσιάσεις θα συνοδεύονται από συζητήσεις και δραστηριότητες ομότιμης μάθησης.

Οι 14 ώρες ασύγχρονης μάθησης θα περιλαμβάνουν μαγνητοσκοπημένες παρουσιάσεις που συνοδεύονται από αφήγηση ή/και σχολιασμένες διαφάνειες. Οι 15 ώρες αυτοκατευθυνόμενης μάθησης θα αποτελούνται από ανατεθειμένα αναγνώσματα και ημερολόγιο, και κυρίως από μια σειρά δραστηριοτήτων σχετικά με την έρευνα, την ανάλυση και την αξιολόγηση του τοπικού πλαισίου, καθώς και την ανάπτυξη στρατηγικών για να γίνει η τάξη πιο συμπεριληπτική. Οι εκπαιδευόμενοι που δεν είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί μπορούν να ολοκληρώσουν τις δραστηριότητες αυτές φανταζόμενοι ότι εργάζονται σε ένα τοπικό σχολείο.

Το μάθημα θα αξιολογείται μέσω της μεταφόρτωσης αυτών των ασκήσεων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα - μόνο οι εκπαιδευτές θα τις βλέπουν.

Περίγραμμα του μαθήματος

Ενότητα 1: SOGIESC 101

- Διερεύνηση βασικών εννοιών σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα και έκφραση κοινωνικού φύλου και τα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου (SOGIESC).
- Κατανόηση της διατομεακής φύσης του SOGIESC.
- Αναγνώριση των ειδικών τρωτών σημείων μεταξύ των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και των διατομεακών τρωτών σημείων (π.χ. SOGIGESC και φυλή, ικανότητα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.).
- Ερμηνεία του βιολογικού φύλου, του κοινωνικού φύλου και της σεξουαλικότητας ως ιστορικά και κοινωνικά κατασκευασμένα και πολιτισμικά εξαρτημένα.
- Εξέταση του τρόπου με τον οποίο το βιολογικό φύλο, η σεξουαλικότητα και το κοινωνικό φύλο μπορούν να κατασκευάζονται και να εννοιολογούνται διαφορετικά στα διάφορα σχολικά συστήματα και προγράμματα σπουδών.

Ενότητα 2: Γλώσσα που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο

- Κατανόηση της σημασίας της συμπεριληπτικής γλώσσας σε σχέση με τις ταυτότητες ΛΟΑΤΚΙ+.
- Μάθηση του πώς να χρησιμοποιούν τη σωστή ορολογία σχετικά με τις ταυτότητες ΛΟΑΤΚΙ+.
- Μάθηση του πώς να υιοθετούν μια γλώσσα που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο. Η γλώσσα που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο αντιμετωπίζει και αναγνωρίζει ενεργά τις έμφυλες ανομοιογένειες και ανισότητες. Περιλαμβάνει την σκόπιμη επιλογή λέξεων και φράσεων που αμφισβητούν και εξουδετερώνουν τις έμφυλες νόρμες και προκαταλήψεις.

Ενότητα 3: Η εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εκπαίδευση.

- Τοποθέτηση της εμπειρίας στο πλαίσιο: ιστορία, πολιτισμός, κοινωνικές αξίες και κοινωνικοοικονομική κατάσταση και ο αντίκτυπός τους στη βιωμένη εμπειρία και τη σχολική εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ νέων.
- Αναγνώριση των ειδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι, π.χ. έλλειψη πρόσβασης στην ψυχική υγεία, έλλειψη στέγης και φτώχεια, εχθρικό οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον, έλλειψη πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη που να επιβεβαιώνει το κοινωνικό φύλο, έλλειψη κοινοτικής υποστήριξης κ.λπ.
- Αναγνώριση και διερεύνηση της εμπειρίας των ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικών: εμπόδια και φραγμοί στο εργασιακό περιβάλλον και στους σχολικούς θεσμούς- πώς βλέπουν τους ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικούς (από την άποψη της απόκλισης από τον κανόνα) και η σημασία της εκπροσώπησης των ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικών για τη δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου για τους μαθητές.

Ενότητα 4: Κριτική αξιολόγηση:

- Μάθηση της χρήσης των αρχών UDL για την αξιολόγηση, από την άποψη της συμπερίληψης και της ορατότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών:
 - το φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον της τάξης και του σχολείου
 - το διδακτικό υλικό
 - οι δραστηριότητες

- μεθοδολογίες και προσεγγίσεις
- ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί σε διδακτικό υλικό που σχετίζεται με την αγωγή βιολογικού φύλου και σχέσεων, τη σεξουαλική αγωγή, την ανθρώπινη βιολογία και ανατομία.
- Παρατήρηση αλλαγών ή προσαρμογών μπορούν να γίνουν σε αυτά τα στοιχεία (π.χ. προώθηση μεθόδων διδασκαλίας που αποφεύγουν ηθικολογικές υπονοούμενα, ντροπή ή επίρριψη ευθυνών).
- Αναστοχασμός, μέσω των αρχών του συμπεριληπτικού σχεδιασμού, σχετικά με τις αξίες που πρέπει να υιοθετηθούν κατά τη διαχείριση της διαφορετικότητας και της διαφορετικότητας στην τάξη (διάλογος, συμβολισμός, αποδοχή όλων, μηδενική ανοχή στις διατομεακές διακρίσεις).
- Υιοθέτηση διδακτικών μεθοδολογιών και προσεγγίσεων που περιλαμβάνουν και επιβεβαιώνουν τις ταυτότητες και τις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ φοιτητών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση ποικίλων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης που αναδεικνύουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και τη συμβολή τους, καθώς και την ενσωμάτωση διατομεακών προοπτικών που αντιμετωπίζουν τις πολυπλοκότητες της ταυτότητας.

Ενότητα 5: Μικροεπιθέσεις και εκφοβισμός

- Εντοπισμός μικροεπιθέσεων (συμπεριλαμβανομένης της ΛΟΑΤΚΙ-φοβικής ομιλίας, στάσεων και συμπεριφορών)
- Εντοπισμός του εκφοβισμού
- Έλεγχος του περιβάλλοντός σας από την άποψη των μικροπαραβιάσεων και του εκφοβισμού
- Ανάπτυξη ad-hoc στρατηγικών για την αντιμετώπιση των μικροεπιθέσεων και του εκφοβισμού, χρησιμοποιώντας συμπεριληπτικές αρχές σχεδιασμού και παρεμβάσεις των παρευρισκομένων.

Ενότητα 6: Διαχείριση συγκρούσεων και προώθηση του διαλόγου: ΛΟΑΤΚΙ+ συμπερίληψη

- Χαρτογράφηση των ενδιαφερόμενων μερών: γονείς, άλλοι εκπαιδευτικοί, η ευρύτερη κοινότητα.
- Αναγνώριση των κύριων επιχειρημάτων και πρακτικών που χρησιμοποιούνται για τον περιορισμό των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ στο σχολικό σύστημα.
- Ανάπτυξη στρατηγικών για τη διευκόλυνση των συζητήσεων σχετικά με την συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ+ και τη δημιουργία χώρου για διάλογο στην τάξη και στο σχολείο.

Σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα και έκφραση κοινωνικού φύλου και χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου (SOGIESC).

Αυτή η μαθησιακή ενότητα επικεντρώνεται στις διακρίσεις και την περιθωριοποίηση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα και έκφραση κοινωνικού φύλου και τα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου (SOGIESC), καθώς και στις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών.

Επομένως, είναι σημαντικό να ξεκινήσετε δημιουργώντας μια βασική κατανόηση της έννοιας που κρύβεται πίσω από αυτά τα δύο ακρωνύμια.

SOGIESC σημαίνει Σεξουαλικός Προσανατολισμός, Ταυτότητα και Έκφραση κοινωνικού φύλου και Χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου. Πρόκειται για προσωπικά χαρακτηριστικά και γνωρίσματα που έχει ο καθένας. Θα τα ορίσουμε λεπτομερώς παρακάτω.

ΛΟΑΤΚΙ+ σημαίνει Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς, Κουήρ και Ιντερσέξ. Πρόκειται για ετικέτες ταυτότητας που αναφέρονται σε άτομα που ανήκουν σε έμφυλες και σεξουαλικές μειονότητες. Οι Λεσβίες, οι Ομοφυλόφιλοι και οι Αμφιφυλόφιλοι είναι όροι που αναφέρονται σε σεξουαλικούς προσανατολισμούς. Το Trans είναι ένας όρος που αναφέρεται στη σχέση μεταξύ της ταυτότητας κοινωνικού φύλου και του βιολογικού φύλου που αποδίδεται κατά τη γέννηση. Το ίντερσεξ είναι όρος που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά του βιολογικού φύλου. Queer είναι ένας όρος που καλύπτει πολλαπλές ταυτότητες και μερικές φορές χρησιμοποιείται εναλλακτικά με τον όρο ΛΟΑΤΚΙ+. Χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει την απόκλιση από τα ετεροφυλόφιλα, cisgender και ενδοφυλόφιλα πρότυπα.

Συνοψίζοντας:

- L - σεξουαλικός προσανατολισμός
- G - σεξουαλικός προσανατολισμός
- B - σεξουαλικός προσανατολισμός
- T - ταυτότητα κοινωνικού φύλου και βιολογικό φύλο που αποδίδεται κατά τη γέννηση
- Q - σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα και έκφραση κοινωνικού φύλου, χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου (μπορεί να είναι ένα ή πολλά)
- I - χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου

Στις επόμενες παραγράφους, θα ορίσουμε και θα εξηγήσουμε λεπτομερέστερα τις έννοιες που περιγράφονται παραπάνω.

Κοινωνικό Φύλο

Όταν προσεγγίζουμε την έννοια του κοινωνικού φύλου, είναι σημαντικό να ορίσουμε πρώτα το βιολογικό φύλο και το κοινωνικό φύλο ως δύο πολύ διαφορετικές έννοιες.

Το κοινωνικό φύλο αναφέρεται στους κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους, συμπεριφορές, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που μια δεδομένη κοινωνία θεωρεί κατάλληλα για τις γυναίκες και τους άνδρες.	Το βιολογικό φύλο ενός ατόμου είναι μια ανατομική ταξινόμηση που βασίζεται σε ένα συνδυασμό βιολογικών χαρακτηριστικών συμπεριλαμβανομένων των χρωμοσωμάτων, των ορμονών, των εσωτερικών και εξωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων και των δευτερευόντων χαρακτηριστικών του βιολογικού φύλου. Το βιολογικό φύλο αποδίδεται συνήθως κατά τη γέννηση με βάση την εμφάνιση της εξωτερικής ανατομίας του ατόμου και αποτυπώνεται στην επίσημη καταγραφή της γέννησης.
---	--

Τι σημαίνει αυτό στην πράξη;

Όταν ένα μωρό γεννιέται, του αποδίδεται ένας **δείκτης βιολογικού φύλου** με βάση τα γεννητικά του όργανα. Στις περισσότερες χώρες οι μόνες δύο επιλογές είναι το ανδρικό ή το γυναικείο βιολογικό φύλο.

Αν και, στις κοινωνίες μας, το να είσαι άνδρας ή γυναίκα δεν είναι απλώς μια περιγραφή της ανατομίας μας, αλλά συνδέεται με ένα σύνολο κοινωνικών κανόνων και προσδοκιών που αφορούν συγκεκριμένα το να είσαι άνδρας (αγόρι) ή γυναίκα (κορίτσι). Αυτοί οι κοινωνικά κατασκευασμένοι ρόλοι, οι συμπεριφορές, οι δραστηριότητες και τα χαρακτηριστικά που μια δεδομένη κοινωνία θεωρεί κατάλληλα για τις γυναίκες και τους άνδρες¹ διαμορφώνουν την έννοια του **κοινωνικού φύλου**. Οι περισσότερες κοινωνίες χωρίζουν τους ανθρώπους σε **δυσδικά κοινωνικά φύλα** (είτε άντρας είτε γυναίκα).

Όταν ένα μωρό γεννιέται και του αποδίδεται θηλυκότητα, οι άνθρωποι γύρω του (γονείς, οικογένεια, φίλοι) θα κάνουν υποθέσεις για την ταυτότητα του μωρού με βάση το γεγονός ότι του αποδίδεται θηλυκότητα. Για παράδειγμα, θα του αγοράσουν ροζ ρούχα, κούκλες και πόνυ. Αν το μωρό έχει εκχωρηθεί αρσενικό, πιθανότατα θα πάρει μπλε ρούχα, αυτοκίνητα και lego. Αυτές οι υποθέσεις αποτελούν μέρος του τρόπου με τον οποίο εμείς, ως κοινωνία, αντιλαμβανόμαστε το κοινωνικό φύλο. Το να έχουμε αυτές τις παραδοχές δεν είναι από μόνο του αρνητικό. Το να κάνουμε υποθέσεις είναι απαραίτητο προκειμένου να λαμβάνουμε αποφάσεις και να απλοποιούμε καταστάσεις που διαφορετικά θα ήταν πολύ περίπλοκες. Το σημαντικό είναι να τις αναγνωρίζουμε ως τέτοιες. Επομένως, στα κορίτσια συχνά αρέσει να παίζουν με κούκλες, αλλά αν προτιμούν να παίζουν με αυτοκίνητα, lego ή απλά να σκαρφαλώνουν σε δέντρα και να παίζουν με έναν σκύλο, αυτό θα πρέπει να θεωρείται εξίσου καλό.

Οι υποθέσεις αυτές αλλάζουν επίσης ανάλογα με την ηλικία του ατόμου. Για παράδειγμα, όταν μεγαλώνουν οι γυναίκες αναμένεται να αναλάβουν περισσότερους ρόλους φροντίδας, να είναι καλύτερες στην επικοινωνία και να έχουν ενσυναίσθηση. Οι άνδρες αναμένεται να είναι πιο διεκδικητικοί, λιγότερο συναισθηματικοί και να απολαμβάνουν τα παιχνίδια και τον ανταγωνισμό. Αυτές οι κοινωνικές προσδοκίες συνάδουν με την ιδέα μας για τη γυναικεία και την ανδρική φύση. Αυτά τα πρότυπα των κοινωνικών φύλων καθιστούν τη συμπεριφορά των ανθρώπων προβλέψιμη.

Ταυτότητα κοινωνικού φύλου

Ενώ το κοινωνικό φύλο είναι κοινωνικά κατασκευασμένο, **η ταυτότητα κοινωνικού φύλου** είναι προσωπική. Η ταυτότητα κοινωνικού φύλου σημαίνει τη βαθιά εσωτερική και ατομική εμπειρία του κοινωνικού φύλου κάθε ατόμου, η οποία μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στο βιολογικό φύλο που αποδίδεται κατά τη γέννηση (δείκτης βιολογικού φύλου). Όσον αφορά την ταυτότητα κοινωνικού φύλου, μπορούμε να διαχωρίσουμε σε γενικές γραμμές τους ανθρώπους σε cisgender και μη cisgender.

Το cisgender (ή cis) αναφέρεται στα άτομα των οποίων η αίσθηση της ταυτότητας κοινωνικού φύλου αντιστοιχεί στο βιολογικό φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Με άλλα λόγια, εάν ένα άτομο έχει εκχωρηθεί θηλυκό κατά τη γέννηση και ταυτίζεται ως γυναίκα, είναι cis. Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι cisgender και, ως εκ τούτου, το πιστοποιητικό γέννησης και τα έγγραφα ταυτότητάς τους αντικατοπτρίζουν σωστά την ταυτότητά τους.

¹ Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (CETS No. 210) - article 3.

Οι όροι τρανς ή τρανσέξουαλ είναι γενικοί όροι για τα άτομα που έχουν ταυτότητα κοινωνικού φύλου διαφορετική από τις κυρίαρχες κοινωνικές προσδοκίες με βάση το βιολογικό φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση, καθώς και για τα άτομα που επιθυμούν να παρουσιάσουν την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους με διαφορετικό τρόπο από τις προσδοκίες που γενικά βασίζονται στο βιολογικό φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση.

Για τα τρανς άτομα, υπάρχει πάντα μια διαφορά μεταξύ του βιολογικού φύλου που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση και της ταυτότητας κοινωνικού φύλου τους:

- Οι τρανσέξουαλ άνδρες ή τρανς άνδρες είναι άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως άνδρες και στα οποία αποδόθηκε θηλυκότητα κατά τη γέννησή τους.
- Οι τρανσέξουαλ γυναίκες ή τρανς γυναίκες είναι άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως γυναίκες και στα οποία κατά τη γέννησή τους αποδόθηκε το βιολογικό φύλο του άνδρα.
- Τα μη δυαδικά άτομα είναι άτομα που δεν ταυτοποιούνται ως άνδρες ή γυναίκες και στα οποία αποδόθηκε θηλυκός ή αρσενικός χαρακτήρας κατά τη γέννηση. Η ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους δεν εμπίπτει στο δυαδικό κοινωνικό φύλο του άνδρα ή της γυναίκας: δεν μπορούν να είναι ούτε αποκλειστικά άνδρες ούτε γυναίκες, ούτε συνδυασμός ανδρών και γυναικών, ούτε μεταξύ ή πέρα από τα δύο κοινωνικά φύλα.

Πέρα από αυτές τις τρεις ετικέτες, τα τρανς άτομα μπορούν να περιγράψουν τον εαυτό τους χρησιμοποιώντας έναν ή περισσότερους από μια μεγάλη ποικιλία όρων, όπως (αλλά όχι μόνο) τρανσέξουαλ, gender-queer, gender-fluid, gender diverse, ημίφυλο, άφυλο (agender) και αρκετούς άλλους. Αυτοί οι όροι περιγράφουν λεπτομερέστερα την προσωπική τους ταυτότητα κοινωνικού φύλου. Ένα τρανς άτομο μπορεί να επιλέξει να τροποποιήσει τη σωματική του εμφάνιση ή λειτουργία με ιατρικά, χειρουργικά ή άλλα μέσα, καθώς και άλλες εκφράσεις του κοινωνικού φύλου, όπως το ντύσιμο, η ομιλία και οι συμπεριφορές.

Μερικοί άνθρωποι περιγράφουν το κοινωνικό φύλο ως ένα φάσμα με τον "άνδρα" στο ένα άκρο, τη "γυναίκα" στο άλλο, και το μη δυαδικό στη μέση. Αυτό είναι πολύ απλουστευτικό:

- Ορισμένα μη δυαδικά άτομα μπορεί να έχουν ταυτότητα κοινωνικού φύλου που ενσωματώνει διάφορες πτυχές του να είσαι άνδρας και γυναίκα.
- Ορισμένα μη δυαδικά άτομα μπορεί να απορρίπτουν έντονα όλες τις πτυχές της ιδιότητας του άνδρα ή της γυναίκας.
- Ορισμένα μη δυαδικά άτομα μπορεί να διαπιστώσουν ότι το πόσο άνετα αισθάνονται με οποιοδήποτε κοινωνικό φύλο αυξομειώνεται.²

Εάν ένα άτομο έχει εκχωρηθεί ως γυναίκα κατά τη γέννηση, αλλά ταυτίζεται ως άνδρας, αυτή η ασυμφωνία εκδηλώνεται με:

- το κοινωνικό πεδίο: οι άνθρωποι γύρω τους συνεχίζουν να τις αντιλαμβάνονται και να τις αντιμετωπίζουν ως γυναίκες.

² LGBT Youth Scotland (2017). Supporting Transgender Young People: guidance for schools in Scotland, σ. 39.

- την προσωπική σφαίρα: μπορεί να αισθάνονται ένα αίσθημα δυσφορίας που προκαλείται από την παρουσίαση σωματικά με τρόπο που δεν ανταποκρίνεται στο πώς περιμένει η κοινωνία να μοιάζουν οι άνδρες.
- στο νομικό πεδίο: τα έγγραφα ταυτότητας και άλλα επίσημα έγγραφα καταγράφουν λάθος κοινωνικό φύλο.

Για να διασφαλιστεί ότι τα τρανς άτομα μπορούν να ζήσουν αυθεντικά, είναι σημαντικό να υπάρχει μια διαδικασία για να ξεπεραστούν αυτές οι διαφορές. Αυτό ονομάζεται **επιβεβαίωση κοινωνικού φύλου**, η οποία είναι μια διαδικασία πολλών βημάτων, καθώς τα διαφυλικά (transgender) άτομα αρχίζουν να ζουν τη ζωή τους με τρόπο που επιβεβαιώνει την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους.

Η επιβεβαίωση του κοινωνικού φύλου, που αναφέρεται επίσης ως μετάβαση, μπορεί να είναι:

- Κοινωνικά: αλλαγή ονόματος, αντωνυμιών, χτενίσματος, ρούχων και ούτω καθεξής.
- Ιατρικές: υποβάλλονται σε ορμονοθεραπείες ή αναστολείς της εφηβείας, υποβάλλονται σε χειρουργική επέμβαση.
- Νομική: η νομική αναγνώριση της ταυτότητας κοινωνικού φύλου ενός ατόμου, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος, του νομικού κοινωνικού φύλου ή του βιολογικού φύλου και άλλων πληροφοριών σχετικών με το κοινωνικό φύλο, οι οποίες μπορεί να αντικατοπτρίζονται σε επώνυμα, αριθμούς κοινωνικής ασφάλισης/αριθμούς προσωπικής ταυτότητας, τίτλους κ.λπ. σε δημόσια μητρώα, αρχεία, έγγραφα ταυτοποίησης (ταυτότητες, διαβατήρια, άδειες οδήγησης) και άλλα παρόμοια έγγραφα (πιστοποιητικά σπουδών κ.λπ.).

Έκφραση κοινωνικού φύλου

Η έκφραση του κοινωνικού φύλου αναφέρεται στην παρουσίαση της ταυτότητας κοινωνικού φύλου κάθε ατόμου μέσω της σωματικής εμφάνισης (συμπεριλαμβανομένου του ντυσίματος, των χτενισμάτων, των αξεσουάρ, των καλλυντικών), των τρόπων συμπεριφοράς, της ομιλίας, των προτύπων συμπεριφοράς, των ονομάτων και των προσωπικών αναφορών. Αυτό μπορεί να συμμορφώνεται ή να μην συμμορφώνεται με τις κοινωνικά αναμενόμενες εκφράσεις που συνήθως συνδέονται με το κοινωνικό φύλο ή την ταυτότητα κοινωνικού φύλου ενός ατόμου.

Για παράδειγμα, η στερεοτυπική άποψη της γυναικείας έκφρασης του κοινωνικού φύλου περιλαμβάνει μακριά μαλλιά, φούστες, μακιγιάζ, πολύχρωμα ρούχα, τακούνια. Η στερεοτυπική άποψη της ανδρικής έκφρασης του κοινωνικού φύλου θα περιλάμβανε κοντά μαλλιά, ρούχα στις αποχρώσεις του λευκού, του μαύρου, του γκρι ή του καφέ, χαμηλά παπούτσια, παντελόνια. Οι προσδοκίες σχετικά με την ανδρική και τη γυναικεία έκφραση ποικίλλουν στο χώρο και στο χρόνο. Για παράδειγμα, στη Σκωτία οι άνδρες παραδοσιακά φορούν κilt, τα οποία δεν είναι τίποτα άλλο από φούστες.

Ένα άτομο του οποίου η εμφάνιση και η συμπεριφορά δεν συμμορφώνονται πλήρως με τις κοινωνικές προσδοκίες που βασίζονται στο κοινωνικό φύλο του, ορίζεται ως μη-συμμορφούμενο κοινωνικό φύλο. Ένα άτομο που δεν συμμορφώνεται με το κοινωνικό φύλο μπορεί να είναι cis ή non-cis. Για παράδειγμα, μια cis γυναίκα μπορεί να αρνηθεί να χρησιμοποιήσει μακιγιάζ, να έχει κοντά μαλλιά και να φοράει πάντα παντελόνια. Αυτό αντιτίθεται στις κοινωνικές προσδοκίες που σχετίζονται με τη θηλυκότητα, αλλά δεν λέει τίποτα για την ταυτότητα κοινωνικού φύλου αυτού του ατόμου.

Εάν ένα άτομο έχει εκχωρηθεί ως γυναίκα κατά τη γέννηση, αλλά ταυτοποιείται ως άνδρας, μπορεί να υιοθετήσει μια ανδρική έκφραση κοινωνικού φύλου, π.χ. κόβοντας τα μαλλιά του και φορώντας πιο ανδρικά ρούχα. Αν και, δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος τρόπος εμφάνισης trans, nonbinary ή cis.

Τα παιδιά συχνά επιδεικνύουν συμπεριφορές που δεν συμμορφώνονται με το κοινωνικό φύλο, επειδή τα πρότυπα κοινωνικού φύλου τείνουν να είναι λιγότερο βαθιά ριζωμένα στα παιδιά. Όταν ένα παιδί επιλέγει να φοράει συγκεκριμένα ρούχα ή να έχει συγκεκριμένο χτένισμα, ενδιαφέροντα και χόμπι του "άλλου" βιολογικού φύλου, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αισθάνεται και εσωτερικά σαν το "άλλο" βιολογικό φύλο. Για παράδειγμα, το αγαπημένο χόμπι μπορεί να είναι τυπικά αγορίστικο ή κοριτσίστικο (π.χ. ποδόσφαιρο ή μπαλέτο), χωρίς αυτό να συνδέεται με το να νιώθει μέσα του ως αγόρι ή κορίτσι. Δεν αποκαλύπτεται αργότερα ότι κάθε παιδί που εκδηλώνει συμπεριφορά μη συμβατή με το κοινωνικό φύλο είναι τρανσέξουαλ.

Είναι ενδιαφέρον ότι τα κορίτσια που δείχνουν ενδιαφέρον για παραδοσιακά ανδρικές δραστηριότητες (π.χ. επιστήμη, αυτοκίνητα, ποδόσφαιρο) συχνά εξυμνούνται, ενώ τα αγόρια που ενδιαφέρονται για παραδοσιακά γυναικείες δραστηριότητες (μπαλέτο, μόδα, μακιγιάζ) συχνά ντρέπονται. Αυτό συμβαίνει επειδή στις κοινωνίες μας οι άνδρες εξακολουθούν να θεωρούνται πιο σημαντικοί από τις γυναίκες. Επομένως, αν ένα αγόρι συμπεριφέρεται ως κορίτσι, υποβαθμίζει τον εαυτό του. Αυτή η στερεοτυπική άποψη για το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται τα κορίτσια και τα αγόρια μπορεί να είναι πολύ επιζήμια, καθώς περιορίζει τα ενδιαφέροντα, τα πάθη και τις δραστηριότητες που θεωρούνται αποδεκτές για κάθε κοινωνικό φύλο.

Συνοψίζοντας:

(Νομικό) βιολογικό φύλο ή δείκτης βιολογικού φύλου.	Στις περισσότερες χώρες άνδρες ή γυναίκες.	Με βάση τα χαρακτηριστικά του βιολογικού φύλου - γεννητικά όργανα	Ανατομικό
Κοινωνικό Φύλο	στις περισσότερες κοινωνίες γυναίκα (κορίτσι) ή άνδρας (αγόρι)	με βάση την κοινωνικοποίηση και τους κοινωνικούς κανόνες	κοινωνική
Ταυτότητα κοινωνικού φύλου	cisgender ή trans	με βάση την ταυτότητα.	προσωπική
Έκφραση κοινωνικού φύλου	που συμμορφώνονται με τους ρόλους των κοινωνικών φύλων ή που δεν συμμορφώνονται με τους ρόλους των κοινωνικών φύλων	με βάση τη συμπεριφορά	προσωπική

Σεξουαλικός προσανατολισμός

Ως σεξουαλικός προσανατολισμός νοείται η ικανότητα κάθε ατόμου για βαθιά συναισθηματική, στοργική και σεξουαλική έλξη προς άτομα διαφορετικού ή ίδιου ή περισσότερων του ενός κοινωνικού φύλου, καθώς και για στενές και σεξουαλικές σχέσεις με αυτά. Αυτή η έλξη μπορεί να βιώνεται με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικό βαθμό κατά τη διάρκεια της ζωής.

Στις περισσότερες κοινωνίες, ο προεπιλεγμένος σεξουαλικός προσανατολισμός είναι η ετεροφυλοφιλία ("να είσαι στρέιτ"). Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια κοινωνική προσδοκία να είναι κανείς ετεροφυλόφιλος και ότι οι άνθρωποι γενικά θεωρείται ότι είναι ετεροφυλόφιλοι. Η ετεροκανονικότητα είναι αυτό που κάνει την ετεροφυλοφιλία να φαίνεται πιο συνεκτική, φυσική και προνομιούχα από άλλους σεξουαλικούς προσανατολισμούς. Κανονικοποιεί συμπεριφορές και κοινωνικές προσδοκίες που συνδέονται με την παραδοχή της ετεροφυλοφιλίας και την τήρηση ενός αυστηρού δυαδικού συστήματος κοινωνικού φύλου.

Ωστόσο, πολλοί άνθρωποι μπορούν επίσης να ανήκουν στις λεγόμενες σεξουαλικές μειονότητες. Για παράδειγμα:

- Ο όρος γκέι αναφέρεται σε έναν άνδρα του οποίου η κύρια συναισθηματική, και/ή σεξουαλική έλξη είναι προς άλλους άνδρες.
- Ο όρος διεμφυλικός/διφυλόφιλος αναφέρεται σε ένα άτομο που έλκεται συναισθηματικά, στοργικά ή/και σεξουαλικά από άτομα περισσότερων του ενός κοινωνικού φύλου.
- Η λέξη λεσβία αναφέρεται σε μια γυναίκα της οποίας η κύρια συναισθηματική, στοργική ή σεξουαλική έλξη στρέφεται προς άλλες γυναίκες.
- Ο ασεξουαλικός ή "άσος" αναφέρεται σε ένα άτομο που δεν νιώθει σεξουαλική έλξη για κανέναν. Ένα γκριζο-ασεξουαλικό (grey ace/grey-a) άτομο μπορεί να νιώθει σεξουαλική έλξη πολύ σπάνια ή μόνο κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες. Τα ασεξουαλικά άτομα βιώνουν σεξουαλική έλξη μόνο αφού αναπτύξουν έναν ισχυρό συναισθηματικό δεσμό με κάποιον.
- Ο αρομαντικός ή "αρό" αναφέρεται σε ένα άτομο που δεν βιώνει ρομαντική έλξη και ο γκρι-ρομαντικός το κάνει πολύ σπάνια. Οι ημιρομαντικοί άνθρωποι έλκονται ρομαντικά μόνο από εκείνους με τους οποίους έχουν συνδεθεί πρώτα συναισθηματικά. Δεν είναι όλοι οι αρομαντικοί άνθρωποι αρωματικοί, αλλά οι αρωματικοί άνθρωποι εκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό στην κοινότητα των αρομαντικών.³
- Οι άνθρωποι που νιώθουν σεξουαλική και ρομαντική έλξη για άλλους (και επομένως δεν είναι ασεξουαλικοί ή αρομαντικοί) ορίζονται ως αλλοφυλόφιλοι.

Χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το βιολογικό φύλο αποδίδεται κατά τη γέννηση με βάση τα γεννητικά όργανα του μωρού. Αυτό συμβαίνει λόγω της παραδοχής ότι αν ένα μωρό έχει αιδοίο, το μωρό αυτό έχει επίσης όλα τα άλλα χαρακτηριστικά του γυναικείου βιολογικού φύλου, όπως μήτρα, ωθήκες, χρωμοσώματα XX, και ότι όταν μεγαλώσει θα παράγει περισσότερα οιστρογόνα από ό,τι τεστοστερόνη, θα αναπτύξει στήθη, λίπος στους γοφούς και θα έχει λιγότερες τρίχες στο σώμα από τους άνδρες. Αυτό ισχύει τις περισσότερες φορές, αλλά όχι πάντα. Ειδικότερα, αυτό ισχύει για τα ενδοφυλικά άτομα, που αποτελούν την πλειοψηφία, αλλά όχι για τα ίντερσεξ άτομα. Ενδοφυλόφιλα άτομα είναι εκείνα των οποίων τα έμφυτα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου ταιριάζουν με τα κανονιστικά ιατρικά ή κοινωνικά ιδεώδη για το γυναικείο ή το ανδρικό σώμα.

Ο όρος ίντερσεξ αναφέρεται σε άτομα που έχουν έμφυτα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου, συμπεριλαμβανομένων των χρωμοσωμικών, γοναδικών, ανατομικών ή ορμονικών, τα οποία διαφέρουν από την κοινωνική ή/και ιατρική αντίληψη του τυπικού γυναικείου και ανδρικού σώματος. Τα ίντερσεξ άτομα αναφέρονται μερικές φορές και ως άτομα με παραλλαγές των χαρακτηριστικών βιολογικού φύλου. Το γεγονός ότι κάποιος έχει ένα ίντερσεξ σώμα μπορεί να γίνει εμφανές σε διαφορετικές στιγμές της ζωής του: κατά τη γέννηση, κατά την παιδική ηλικία, στην εφηβεία ή ακόμη και στην ενήλικη ζωή.

Οι γιατροί συχνά συμβουλεύουν τους γονείς να κάνουν χειρουργικές και άλλες ιατρικές επεμβάσεις σε νεογέννητα και παιδιά με ίντερσεξ, για να κάνουν το σώμα τους (φαινομενικά) να συμμορφωθεί με τα αρσενικά ή θηλυκά χαρακτηριστικά. Στις περισσότερες περιπτώσεις,

³ Stonewall. (2021, April 06). Six ways to be an ally to asexual people.
<https://www.stonewall.org.uk/about-us/news/six-ways-be-ally-asexual-people>

οι επεμβάσεις αυτές δεν είναι ιατρικά απαραίτητες και μπορεί να έχουν εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες για τα ίντερσεξ παιδιά καθώς μεγαλώνουν.

Ιστορικά, ο όρος "ίντερσεξ" χρησιμοποιήθηκε σαν να επρόκειτο για μια διαταραχή που χρειαζόταν ιατρική παρέμβαση για να "διορθωθεί". Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο όρος αναδιαμορφώθηκε και καθιερώθηκε από τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ και τις οργανώσεις τους ως όρος-ομπρέλα με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.⁴

Συμπεράσματα

Ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα κοινωνικού φύλου, η έκφραση κοινωνικού φύλου και τα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου είναι τέσσερις διαφορετικές διαστάσεις της ταυτότητας ενός ατόμου και είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους.

Αυτό που συγκεντρώνει όλες αυτές τις ταυτότητες είναι ότι αντιτίθενται στις κοινωνικές νόρμες, τους κανόνες και τις προσδοκίες που είναι σφιχτά δεμένες μεταξύ τους και οι οποίες μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: οι άνθρωποι χωρίζονται βιολογικά σε άνδρες και γυναίκες. Αυτό δημιουργεί έναν δυαδικό διαχωρισμό μεταξύ γυναικών και ανδρών. Οι γυναίκες και οι άνδρες ακολουθούν ένα συγκεκριμένο σύνολο κανόνων, κανόνων και προσδοκιών. Μία από αυτές τις νόρμες είναι ότι οι γυναίκες και οι άνδρες έλκονται ρομαντικά και σεξουαλικά μόνο μεταξύ τους.

Θα εξερευνήσουμε περισσότερο τις έννοιες του κοινωνικού φύλου, της ταυτότητας κοινωνικού φύλου, της σεξουαλικότητας και της διατομεακότητας στο ασύγχρονο μάθημα.

Ενότητα 2.1 [Ασύγχρονος]. SOGIESC 101

Εισαγωγή

Αυτό το ασύγχρονο μάθημα αποσκοπεί στην επίτευξη των ακόλουθων μαθησιακών στόχων:

- Κατανόηση της διατομεακής φύσης του SOGIESC.
- Αναγνώριση των ειδικών τρωτών σημείων μεταξύ των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και των διατομεακών τρωτών σημείων (π.χ. SOGIESC και φυλή, ικανότητα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.).
- Ερμηνεία του κοινωνικού φύλου, του βιολογικού φύλου και της σεξουαλικότητας ως ιστορικά και κοινωνικά κατασκευασμένων και πολιτισμικά εξαρτημένων.

Κοινωνικό φύλο, βιολογικό φύλο και σεξουαλικότητα

Στο μάθημα της ενότητας αυτής, εξηγήσαμε πώς οι περισσότερες κοινωνίες κατασκευάζουν το βιολογικό φύλο και το κοινωνικό φύλο ως δυαδικότητες (γυναίκα/άντρας, γυναίκα/άντρας) και τη σεξουαλικότητα ως ετεροφυλόφιλη και αλλοφυλόφιλη εξ ορισμού. Αυτό το σύστημα μπορεί να ονομαστεί cis-ετεροκανονικότητα. Οτιδήποτε αποκλίνει από αυτό θεωρείται μη φυσιολογικό (queer). Το queer ήταν αρχικά ένας υποτιμητικός όρος που έχει ανακτηθεί από την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Στην τρέχουσα σημασία του, αντί να είναι αποκλειστικά ένας σεξουαλικός προσανατολισμός ή μια σταθερή κατηγορία, το "queer" είναι

⁴ Ghattas D. C. (2015). *Standing up for the human rights of intersex people – how can you help? OII Europe*. p. 9. <https://www.oiiurope.org/wp-content/uploads/2016/02/How-to-be-a-great-intersex-ally-A-toolkit-for-NGOs-and-decision-makers-December-2015.pdf>.

ένας ευρύτερος, πολιτικά μετασηματιστικός όρος που αμφισβητεί και διαταράσσει τις κανονιστικές νόρμες, τις δομές και τα δυαδικά συστήματα.

Σε μια cis-ετεροκανονική κοινωνία, οι άνθρωποι θεωρείται ότι είναι στρέιτ και cis. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως μια λογική υπόθεση, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων είναι όντως στρέιτ και cis. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι υποθέσεις και τα στερεότυπα είναι σημαντικές συσκευές στις οποίες βασίζεται ο εγκέφαλός μας για να κατανοήσει τον κόσμο. Αυτό που είναι σημαντικό να κατανοήσουμε, είναι ότι οι άνθρωποι που αποκλίνουν από αυτές τις υποθέσεις υπάρχουν και αξίζουν τις ίδιες ευκαιρίες και τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους.

Μια cis-ετεροκανονική κοινωνία δημιουργεί επίσης την ανάγκη για coming out (ως γκέι, λεσβία, τρανς, κ.λπ.). Αν ένα άτομο δεν αποκαλυφθεί ως queer, θα θεωρείται πάντα ως μη-queer, και έτσι θα αντιμετωπίζεται ως μη-queer. Ως εκ τούτου, ένα queer άτομο πρέπει να δηλώσει ενεργά ότι αυτές οι υποθέσεις και τα στερεότυπα δεν ισχύουν γι' αυτό.

Καταρρίπτοντας μύθους

Η κοινωνικοποίηση σε μια ετεροκανονική κοινωνία κάνει κάποιον να βλέπει αυτό το σύστημα ως φυσικό και αναπόφευκτο. Ωστόσο, είναι δυνατή η κριτική αξιολόγηση των θεμελίων αυτού του συστήματος. Μπορούμε να ξεκινήσουμε καταρρίπτοντας ορισμένους μύθους γύρω από το κοινωνικό φύλο, το βιολογικό φύλο και τη σεξουαλικότητα.

Οι διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών οφείλονται στα φυσικά χαρακτηριστικά και τα γνωρίσματά τους

Σε μια cis-ετεροκανονική κοσμοθεωρία, οι άνδρες και οι γυναίκες είναι προορισμένοι από τη φύση τους να συμμορφώνονται με συγκεκριμένους έμφυλους ρόλους. Σε μια στερεοτυπική άποψη για τα φύλα, οι άνδρες θεωρούνται από τη φύση τους ταλαντούχοι και ισχυρότεροι, και ως εκ τούτου είναι οι ηγέτες. Οι γυναίκες θεωρούνται από τη φύση τους περιποιητικές και ως εκ τούτου είναι οι φροντιστές. Θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε να απαριθμούμε και άλλες παραδοχές, στερεότυπα και προσδοκίες που ισχύουν για τους άνδρες και τις γυναίκες.

Αν οι διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών βασίζονταν μόνο στη φύση, οι άνδρες και οι γυναίκες σε όλο τον κόσμο θα διέφεραν με τον ίδιο τρόπο. Αυτό δεν είναι έτσι: σε όλους τους πολιτισμούς υπάρχουν διαφορές στο τι σημαίνει να είσαι άνδρας ή γυναίκα. Επομένως, οι διαφορές των κοινωνικών φύλων μαθαίνονται μέσα σε μια συγκεκριμένη κοινωνία. Στην πραγματικότητα, για να συνειδητοποιήσουμε ότι οι ρόλοι των κοινωνικών φύλων δεν βασίζονται στη φύση, αρκεί να ρίξουμε μια ματιά στο παρελθόν ή σε άλλους πολιτισμούς και να δούμε πώς η θηλυκότητα και ο ανδρισμός είχαν διαφορετική αντίληψη τότε.

- στις μητριαρχικές κοινωνίες, άνδρες και γυναίκες μοιράζονται εξίσου την εξουσία.
- στην Ευρώπη του XVIII αιώνα ήταν σύνηθες για τους ευγενείς να φορούν ψηλά τακούνια και μακιγιάζ.
- Στο παρελθόν, τα παιδιά φορούσαν συχνά λευκή ποδιά και φορέματα, τα οποία είναι εγγενώς ουδέτερα από άποψη φύλου, ενώ το μπλε συνδεόταν συχνά με την αρρενωπότητα και το ροζ/κόκκινο με τη θηλυκότητα. Η σύνδεση μεταξύ κοριτσιού/ροζ και αγοριού/μπλε εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1950, όταν εισήχθησαν τα ρούχα για συγκεκριμένο φύλο (κυρίως ως μέσο για την αύξηση των πωλήσεων) και ήταν επιλογή των σχεδιαστών. Η συσχέτιση μεταξύ κοριτσιού/ροζ και αγοριού/μπλε εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1950, όταν εισήχθησαν ρούχα ειδικά για

το βιολογικό φύλο (κυρίως ως μέσο για την αύξηση των πωλήσεων) και ήταν επιλογή των σχεδιαστών.

Αντί να είναι ριζωμένοι στη φύση, οι ρόλοι των κοινωνικών φύλων μας φαίνονται φυσικοί επειδή έχουμε εσωτερικεύσει τέτοιους κανόνες μέσω της κοινωνικοποίησης. Διδασκόμαστε αυτούς τους κανόνες ή τα πρότυπα μέσω της ανατροφής μας, του σχολείου, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και όλων των άλλων εικόνων και ερεθισμάτων που λαμβάνουμε ως παιδιά μεγαλώνοντας. Ενσωματώνουμε αυτές τις έμφυλες νόρμες και αυτό με τη σειρά του επιβεβαιώνει ένα συγκεκριμένο (στερεοτυπικό) σύνολο έμφυλων προσδοκιών στην κοινωνία. Οι αρσενικές και θηλυκές συμπεριφορές έχουν γίνει ρουτίνα και η πλειοψηφία του πληθυσμού θεωρεί αυτές τις συμπεριφορές ως "φυσιολογικές" ή "φυσικές".

Για παράδειγμα:

- Οι άνδρες είναι λιγότερο πιθανό να εσωτερικεύσουν τους ρόλους φροντίδας. Αυτό δεν έχει να κάνει με τη φύση τους, αλλά μάλλον με τις προσδοκίες που τίθενται σε αυτούς κατά την ανάπτυξή τους και κατά τη διαδικασία κοινωνικοποίησής τους, καθώς και με την έλλειψη προτύπων. Εξαιτίας αυτού, οι άνδρες είναι λιγότερο πιθανό να ταυτιστούν με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας της φροντίδας και θα δείξουν λιγότερο ενδιαφέρον για τους ρόλους φροντίδας στο μέλλον και έτσι θα αναλάβουν λιγότερα καθήκοντα φροντίδας.
- Οι άνδρες θεωρούνται από τη φύση τους καλύτεροι στη χωρική σκέψη. Ωστόσο, αυτό δεν οφείλεται στα έμφυτα χαρακτηριστικά τους, αλλά στο γεγονός ότι τα αγόρια ενθαρρύνονται να κάνουν δραστηριότητες που αναπτύσσουν τη χωρική σκέψη (όπως το ποδόσφαιρο, το χτίσιμο με lego). Έχοντας αναπτύξει καλύτερη χωρική σκέψη στα παιδιά, οι άνδρες είναι επίσης πιο πιθανό να ακολουθήσουν επαγγέλματα όπως του μηχανικού.
- Οι γυναίκες θεωρούνται καλύτερες στις κοινωνικές δεξιότητες. Ωστόσο, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα κορίτσια ενθαρρύνονται να παίζουν με φαντασία που μιμούνται κοινωνικές καταστάσεις, π.χ. να παίζουν με κούκλες και barbies. Τα κορίτσια αναμένεται επίσης να είναι πιο συντονισμένα με τους διαφορετικούς κανόνες των κοινωνικών καταστάσεων και να συμπεριφέρονται "σωστά", και ως εκ τούτου μαθαίνουν να παρατηρούν τις κοινωνικές καταστάσεις πιο προσεκτικά.
- Οι γυναίκες θεωρούνται πιο ενσυναισθητικές. Αν και αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι τα κορίτσια δεν ντρέπονται να δείχνουν συναισθήματα όπως τα αγόρια, και ως εκ τούτου μαθαίνουν καλύτερα πώς να εκδηλώνουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματα και πώς να αναγνωρίζουν αυτά τα συναισθήματα στους άλλους. Όταν μεγαλώσουν, οι γυναίκες με καλύτερες δεξιότητες ενσυναίσθησης είναι πιο πιθανό να γίνουν ψυχολόγοι, σύμβουλοι και προσωπικοί προπονητές.

Υπάρχουν μόνο δύο κοινωνικά φύλα

Ο κοινωνικός διαχωρισμός μεταξύ ανδρών και γυναικών ως τα δύο μοναδικά κοινωνικά φύλα είναι προϊόν του ευρωπαϊκού και δυτικού πολιτισμού και έγινε κυρίαρχος παγκοσμίως μέσω της αποικιοκρατίας. Πολλές κοινωνίες αναγνωρίζουν περισσότερα από δύο κοινωνικά φύλα. Τα άτομα που αναγνωρίζουν (και αναγνωρίζονται) ότι ανήκουν σε ένα τρίτο κοινωνικό φύλο αναμένεται να συμμορφώνονται με μια συγκεκριμένη εμφάνιση και συμπεριφορά και συνήθως αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους στην κοινωνία (όπως φροντιστές, θεραπευτές, σοφοί, αισθητικοί, τεχνίτες κ.λπ. ανάλογα με τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες της

συγκεκριμένης κοινωνίας). Μπορείτε να μάθετε για πολλά παραδείγματα της ποικιλομορφίας των κοινωνικών φύλων στον κόσμο [στη δραστηριότητα αυτού του μαθήματος](#).

Καθώς η γλώσσα που σχετίζεται με τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ γίνεται κυρίαρχη παγκοσμίως, ορισμένα άτομα που θεωρούνται ως τρίτο κοινωνικό φύλο στη δική τους κουλτούρα αρχίζουν να αναγνωρίζονται ως τρανσέξουαλ. Παρ' όλα αυτά, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι είναι τρανσέξουαλ μόνο σε ένα δυαδικό σύστημα προτύπων κοινωνικού φύλου και όχι στην αρχική τους κουλτούρα.

Η ομοφυλοφιλία δεν είναι φυσική

Παρόλο που οι μη ετεροφυλόφιλοι προσανατολισμοί γίνονται αποδεκτοί στον παγκόσμιο βορρά, η ιδέα ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί απόκλιση από τον μόνο φυσιολογικό και φυσικό σεξουαλικό προσανατολισμό εξακολουθεί να υπάρχει. Μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι δύο cis άνδρες ή δύο cis γυναίκες δεν μπορούν να αναπαραχθούν χωρίς τεχνολογίες υποβοήθησης. Παρ' όλα αυτά, οι άνθρωποι (και γενικότερα τα θηλαστικά) αναζητούν σεξουαλικούς και ερωτικούς συντρόφους για πολλαπλούς λόγους (από την ευχαρίστηση έως τη συντροφικότητα) που υπερβαίνουν την αναπαραγωγή. Περισσότερα από 1.500 είδη ζώων (ιδίως θηλαστικών) εμφανίζουν συμπεριφορά του ίδιου βιολογικού φύλου και η επιστημονική έρευνα ρίχνει το φως της δημοσιότητας σε αυτό μόλις τα τελευταία χρόνια.⁵ Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ετεροκανονική θεώρηση της σεξουαλικότητας εμπόδισε τους επιστήμονες να δουν τις αποδείξεις ότι η ομοφυλοφιλία είναι ευρέως παρούσα στον φυσικό κόσμο.

Ωστόσο, το επιχείρημα ότι η ομοφυλοφιλία είναι αφύσικη έχει επίσης μικρή σημασία στις σύγχρονες ανθρώπινες κοινωνίες, από όπου περιβαλλόμαστε, αλληλεπιδρούμε συνεχώς και διατηρούμαστε ενεργά ζωντανόι από τα ανθρώπινα τεχνουργήματα.

Το να είσαι queer είναι μια μορφή (ψυχικής) ασθένειας

Η ομοφυλοφιλία ήταν και συνεχίζει να είναι ιατροκοιμημένη σε όλο τον κόσμο. Μόλις το 1973, η Αμερικανική Ψυχιατρική Ένωση (APA) αφαίρεσε τη διάγνωση της "ομοφυλοφιλίας" από τη δεύτερη έκδοση του Διαγνωστικού και Στατιστικού Εγχειριδίου (DSM).⁶

Η πλήρης αποπαθολογικοποίηση των τρανς ταυτοτήτων εξακολουθεί να είναι μια συνεχιζόμενη διαδικασία. Το 2022, η 11η έκδοση της Διεθνούς Ταξινόμησης των Ασθενειών (ICD-11) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) αντικατέστησε τις ξεπερασμένες διαγνωστικές κατηγορίες όπως ο "τρανσεξουαλισμός" και η "διαταραχή ταυτότητας κοινωνικού φύλου των παιδιών" της ICD-10 με την "αναντιστοιχία κοινωνικού φύλου στην εφηβεία και την ενηλικίωση" και την "αναντιστοιχία κοινωνικού φύλου στην παιδική ηλικία"

⁵ Yeoman B. (2023, July 04). *Same-Sex Behavior Among Animals Isn't New. Science Is Finally Catching Up*. National Wildlife Federation. <https://www.nwf.org/Magazines/National-Wildlife/2023/Summer/Conservation/Same-Sex-Behavior-Animals-Science>

⁶ Drescher J. (2015). Out of DSM: Depathologizing Homosexuality. *Behavioral sciences* (Basel, Switzerland), 5(4), 565–575. <https://doi.org/10.3390/bs5040565>

⁷ World Health Organisation. *Gender incongruence and transgender health in the ICD*. <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/gender-incongruence-and-transgender-health-in-the-icd>

αντίστοιχα. Η ασυμφωνία κοινωνικού φύλου μεταφέρθηκε από το κεφάλαιο "Ψυχικές διαταραχές και διαταραχές συμπεριφοράς" στο νέο κεφάλαιο "Καταστάσεις που σχετίζονται με τη σεξουαλική υγεία". Αυτό αντικατοπτρίζει την τρέχουσα γνώση ότι οι ταυτότητες που σχετίζονται με τις τρανς και οι ταυτότητες διαφορετικού κοινωνικού φύλου δεν αποτελούν καταστάσεις ψυχικής ασθένειας και ότι η ταξινόμησή τους ως τέτοιες μπορεί να προκαλέσει τεράστιο στίγμα⁷. Παρόλο που αυτό αποτελεί ένα βήμα προς τα εμπρός, σε ορισμένες χώρες απαιτείται διάγνωση δυσφορίας κοινωνικού φύλου για την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη που επιβεβαιώνει το κοινωνικό φύλο ή τη νομική αναγνώριση του κοινωνικού φύλου. Αυτή εξακολουθεί να είναι μια πρακτική που στιγματίζει. Στην Ευρώπη, 35 χώρες εξακολουθούν να απαιτούν από τα τρανς άτομα να αποκτήσουν διάγνωση "Διαταραχή ταυτότητας κοινωνικού φύλου" ή ψυχολογική γνωμάτευση για τη νομική αναγνώριση κοινωνικού φύλου. Από την άλλη πλευρά, η νομική αναγνώριση κοινωνικού φύλου βασίζεται στην αυτοδιάθεση στο Βέλγιο, τη Δανία, τη Φινλανδία, την Ισλανδία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, τη Νορβηγία, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ελβετία.⁸

Το να είναι κάποιος τρανς δεν είναι ασθένεια, ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις, τα άτομα μπορεί να βιώνουν δυσφορία, η οποία είναι ένας ιατρικός όρος που αναφέρεται στη δυσφορία ή την ψυχολογική ταλαιπωρία που συνδέεται με την πίεση να συμμορφωθούν με δυαδικές νόρμες κοινωνικού φύλου που δεν αντιστοιχούν στην ταυτότητα ή την έκφραση κοινωνικού φύλου του ατόμου. Τελικά, η δυσφορία κοινωνικού φύλου προκαλείται από τη διαβίωση σε μια κοινωνία και έναν πολιτισμό που αναγνωρίζει μόνο δύο κοινωνικά φύλα, που δεν αποδέχεται συμπεριφορές που δεν συμμορφώνονται με το κοινωνικό φύλο και που ασκεί μεγάλη πίεση στους ανθρώπους να συμμορφωθούν με μια πολύ ακριβή ιδέα του ανδρισμού και της θηλυκότητας. Στον αντίποδα, η ευφορία κοινωνικού φύλου είναι μια ξεχωριστή απόλαυση ή ικανοποίηση που προκαλείται από την αντιστοιχία μεταξύ της ταυτότητας κοινωνικού φύλου του ατόμου και των έμφυλων χαρακτηριστικών που σχετίζονται με ένα κοινωνικό φύλο διαφορετικό από αυτό που του αποδόθηκε κατά τη γέννηση.

Όσον αφορά την ασεξουαλικότητα, το DSM-5 (Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών, Πέμπτη Έκδοση) αναγνωρίζει ρητά και σαφώς την ασεξουαλικότητα και λέει ότι αν ένα άτομο είναι ασεξουαλικό, δεν πρέπει να διαγνωστεί με Διαταραχή Γυναικείου Σεξουαλικού Ενδιαφέροντος/Αναζητήσεως ή Διαταραχή Υποδραστικής Σεξουαλικής Επιθυμίας του Άνδρα (που προηγουμένως περιγραφόταν ως Διαταραχή Υποδραστικής Σεξουαλικής Επιθυμίας). Ωστόσο, τα άσεξουαλ άτομα εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται ως παθολογικά, καθώς οι κλινικοί γιατροί συχνά δεν έχουν επίγνωση της άσεξουαλ ταυτότητας, με εξαιρετικά επιζήμια αποτελέσματα για τους άσεξουαλ ασθενείς.

Τέλος, τα ίντερσεξ άτομα και ιδιαίτερα τα ίντερσεξ παιδιά εξακολουθούν να υποβάλλονται σε ιατρικά περιττές και επιζήμιες χειρουργικές επεμβάσεις για την ευθυγράμμιση των χαρακτηριστικών του βιολογικού φύλου τους με τον κανόνα. Δεν υπάρχει καμία χώρα στην Ευρώπη που να πληροί όλα τα κριτήρια σχετικά με τη σωματική ακεραιότητα των ίντερσεξ. Μόνο η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισλανδία, η Μάλτα, η Πορτογαλία και η Ισπανία απαγορεύουν κάθε είδους χειρουργική ή ιατρική επέμβαση στα ίντερσεξ παιδιά. Μόνο στην Ελλάδα, η απαγόρευση αυτή είναι καθολική για όλα τα άτομα και δεν βασίζεται σε συγκεκριμένες

⁸ ILGA-Europe. *Legal gender recognition 2024 Main Findings*
<https://rainbowmap.ilga-europe.org/categories/legal-gender-recognition/>

παραλλαγές ή διαγνώσεις ή όρους intersex. Δεν υπάρχει καμία χώρα στην Ευρώπη με αποτελεσματικό μηχανισμό παρακολούθησης της απαγόρευσης της ιατρικής επέμβασης σε ανήλικο ίντερσεξ.⁹

Εν κατακλείδι, παρόλο που η πιο πρόσφατη και προοδευτική ιατρική αντίληψη θεωρεί όλες τις παραλλαγές των χαρακτηριστικών του βιολογικού φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας κοινωνικού φύλου και της έκφρασης κοινωνικού φύλου ως φυσιολογικές και όχι παθολογικές, η καθημερινή ιατρική πρακτική καθώς και η εθνική νομοθεσία, ακόμη και στην Ευρώπη, δεν είναι ακόμη ευθυγραμμισμένες με αυτή την αντίληψη. Επομένως, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επαναβεβαιώσουμε ότι το να είσαι queer είναι μια φυσιολογική μορφή ανθρώπινης ποικιλομορφίας και δεν έχει καμία σχέση με οποιαδήποτε ψυχική ή σωματική ασθένεια.

Συμπεράσματα

Περάσαμε αρκετό χρόνο μαθαίνοντας τις διαφορές μεταξύ βιολογικού φύλου, χαρακτηριστικών βιολογικού φύλου, κοινωνικού φύλου, ταυτότητας κοινωνικού φύλου, έκφρασης κοινωνικού φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού. Εξετάσαμε επίσης πώς το βιολογικό φύλο, το κοινωνικό φύλο και η σεξουαλικότητα είναι κοινωνικά κατασκευασμένα και εξαρτώνται από το πλαίσιο και τον πολιτισμό. Αυτό είναι σημαντικό για να έχουμε μια βασική κατανόηση των θεμάτων SOGIESC. Παρ' όλα αυτά, δεν χρειάζεται να κατανοήσουμε πλήρως την ταυτότητα κάποιου για να τον σεβαστούμε και να διασφαλίσουμε ότι μπορεί να έχει πρόσβαση στα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες με τους άλλους ανθρώπους. Ο σεβασμός πρέπει να έρχεται πάντα σε πρώτη προτεραιότητα. Όταν προσεγγίζουμε κάποιον του οποίου η ταυτότητα είναι διαφορετική από τη δική μας, το πρώτο μας μέλημα θα πρέπει να είναι να γνωρίζουμε τι μπορούμε να κάνουμε για να τον συμπεριλάβουμε, να τον υποστηρίξουμε και να διασφαλίσουμε ότι μπορεί να απολαμβάνει τα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες με τους άλλους.

Διατομεακότητα

Τα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το SOGIESC δεν υπάρχουν στο κενό. Κάθε άτομο έχει πολλαπλές, πολυεπίπεδες ταυτότητες που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία το αντιλαμβάνεται και το αντιμετωπίζει, καθώς και τις ευκαιρίες και τα δικαιώματα που του παρέχονται.

Η διατομεακότητα είναι ένας όρος που επινοήθηκε το 1989 από την καθηγήτρια Kimberlé Crenshaw στην ακαδημαϊκή εργασία "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics" (Μια μαύρη φεμινίστρια κριτική του δόγματος κατά των διακρίσεων, της φεμινιστικής θεωρίας και της αντιρατσιστικής πολιτικής).¹⁰ Η καθηγήτρια Kimberlé Crenshaw είναι μελετήτρια της κριτικής φυλετικής θεωρίας, δικηγόρος, καθηγήτρια πανεπιστημίου και

⁹ ILGA-Europe. *Legal gender recognition 2024 Main Findings*

<https://rainbowmap.ilga-europe.org/categories/intersex-bodily-integrity/>

¹⁰ Crenshaw, K. (1989). *Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics*. University of Chicago Legal Forum: Vol. 1989, Article 8.

Available at: <https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1052&context=uclf>

¹¹ European Institute for Gender Equality. *Intersectionality*. https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1050?language_content_entity=en

υπέρμαχος των πολιτικών δικαιωμάτων. Επινόησε τον όρο αυτό για να περιγράψει πώς οι μαύρες γυναίκες βιώνουν τις διακρίσεις και την καταπίεση με τρόπο μοναδικό και διαφορετικό από τον σεξισμό που αντιμετωπίζουν οι λευκές γυναίκες και τον ρατσισμό που αντιμετωπίζουν οι μαύροι άνδρες. Για να κατανοήσουμε την κατάστασή τους, δεν αρκεί να εξετάσουμε τη φυλή και το κοινωνικό φύλο ξεχωριστά, αλλά είναι απαραίτητο να μελετήσουμε τις μοναδικές εμπειρίες στη διασταύρωσή τους.

Στη συνέχεια, η διατομεακή θεωρία εφαρμόστηκε σε άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά πέραν του κοινωνικού φύλου και της φυλής, όπως το SOGIESC και η ικανότητα. Η διατομεακότητα, με αυτή την ευρύτερη έννοια, είναι μια έννοια που ασχολείται με τη διασυνδεδεμένη φύση των κοινωνικών κατηγοριοποιήσεων, όπως η φυλή, το κοινωνικό φύλο, η τάξη και η σεξουαλικότητα, και με το πώς αυτές διασταυρώνονται για να δημιουργήσουν μοναδικά και συχνά σύνθετα συστήματα καταπίεσης και προνομίων.

Η διατομεακότητα ξεκινά από την παραδοχή ότι οι άνθρωποι έχουν πολλαπλές, πολυεπίπεδες ταυτότητες που προέρχονται από τις κοινωνικές σχέσεις, την ιστορία και τη λειτουργία των δομών εξουσίας. Η διατομεακή ανάλυση στοχεύει στην αποκάλυψη των πολλαπλών ταυτοτήτων, αποκαλύπτοντας τους διαφορετικούς τύπους διατομεακών και πολλαπλών διακρίσεων και μειονεκτημάτων που εμφανίζονται ως συνέπεια του συνδυασμού ταυτοτήτων και της διασταύρωσης διαφορετικών ταυτοτήτων και χαρακτηριστικών.¹¹

Η διατομεακότητα είναι ένας τρόπος σκέψης σχετικά με τις διαφορές που βασίζεται στη σύνδεση και την αλληλοσυσχέτιση των χαρακτηριστικών που κάνουν τους ανθρώπους και τις ομάδες να διαφέρουν μεταξύ τους. Η προοπτική αυτή υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι δεν είμαστε κοινωνικά ελεύθερα υποκείμενα, αλλά σε όλους μας αποδίδεται μια κοινωνική θέση βάσει παραγόντων όπως το κοινωνικό φύλο, η εθνικότητα, η τάξη, η εθνικότητα, η σεξουαλικότητα κ.λπ.

Η διατομεακότητα είναι ένας χρήσιμος φακός που μπορεί να εφαρμοστεί προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές και οι πρακτικές είναι πραγματικά συμπεριληπτικές. Εάν σχεδιάσουμε μια πολιτική συμπερίληψης για τα SOGIESC γενικά, υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες να προεπιλεγεί ο σχεδιασμός μιας πολιτικής προσαρμοσμένης στα λευκά, ικανά προς εργασία άτομα της μεσαίας τάξης. Με αυτόν τον τρόπο, θα αφήσουμε πίσω μας πολλές ευάλωτες ομάδες και θα ενισχύσουμε την περιθωριοποίησή τους. Η έρευνα των εμπειριών των ατόμων που βρίσκονται στο σημείο τομής διαφορετικών ταυτοτήτων και η προσαρμογή των πολιτικών και πρακτικών στις ανάγκες τους θα διασφαλίσει ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω.

Η συλλογή δεδομένων και η έρευνα συχνά αποτυγχάνουν να καταγράψουν τις εμπειρίες των ατόμων που αντιμετωπίζουν διατομεακές διακρίσεις, αλλά μπορούμε να επισημάνουμε ορισμένα δεδομένα σχετικά με τις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων που ανήκουν σε πολλαπλές περιθωριοποιημένες ομάδες:

- Οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι με αναπηρία αναφέρουν υψηλά ποσοστά παρενόχλησης και είναι πιο πιθανό να πέσουν θύματα εκφοβισμού ή παρενόχλησης από ό,τι οι μαθητές χωρίς αναπηρία. Επίσης, οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές με αναπηρία είναι πιο πιθανό να

¹² European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Driel, B. (2021). Education and LGBTIQ diversity : thematic fiche, Publications Office. p.11. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/784287>

υποστούν πειθαρχικές ποινές στο σχολείο και να εγκαταλείψουν το σχολείο, σε σύγκριση με τους ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές χωρίς αναπηρία.¹²

- Τον Μάιο του 2020, ο FRA δημοσίευσε τα ευρήματα της έρευνάς του σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην ΕΕ. Ορισμένοι (40 %) που είχαν μεταναστευτικό υπόβαθρο ανέφεραν ότι η εθνοτική καταγωγή ή το μεταναστευτικό υπόβαθρο αποτελούσε πρόσθετο λόγο διάκρισης (πέραν του ότι είναι ΛΟΑΤΚΙ+), ενώ περισσότεροι από το ένα τρίτο των ερωτηθέντων (36 %) που αυτοπροσδιορίζονταν ως άτομα με αναπηρία ανέφεραν ότι η αναπηρία αποτελούσε πρόσθετο λόγο διάκρισης.¹³
- Η επόμενη έκδοση της έρευνας για τα ΛΟΑΤΚΙ από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), η οποία θα δημοσιευθεί το 2024, έδειξε ότι οι νεότεροι ερωτηθέντες (15-17 ετών) διατρέχουν τον υψηλότερο κίνδυνο παρενόχλησης με κίνητρο το μίσος (70%) και αισθάνονται ότι υφίστανται διακρίσεις περισσότερο από ό,τι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία ερωτηθέντες (45% έναντι 26% για τους ερωτηθέντες ηλικίας 55 ετών και άνω). Ιδιαίτερα, όσοι ταυτίζονται με πολλαπλές μειονοτικές ομάδες, όπως άτομα με αναπηρίες, θρησκευτικές μειονότητες, εθνοτικές ή μεταναστευτικές καταβολές ή αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο παρενόχλησης με κίνητρο το μίσος σε σύγκριση με τους άλλους ερωτηθέντες.¹⁴

Ενότητα 2.1 [SD]. SOGIESC 101

Αυτή η ενότητα αποτελεί μέρος της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Αναζητήστε το αντίστοιχο αρχείο στην πλατφόρμα

¹³ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Driel, B. (2021). Education and LGBTIQ diversity : thematic fiche, Publications Office. p. 22. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/784287>.

¹⁴ IGLYO (2024, May 22) FRA LGBTIQI Survey III Report: IGLYO's Initial Analysis <https://www.iglyo.org/resources/fra-lgbtqi-survey-iii-initial-analysis>

Ενότητα 2.2 [f2f + Ασύγχρονη] ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ποια είναι η σημασία της γλώσσας που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο;

*Πριν τονίσετε τη σημασία της γλώσσας που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο, εκφράστε τις σκέψεις και τις εμπειρίες σας σχετικά με την έμφυλη γλώσσα και τα έμφυλα στερεότυπα. Χρησιμοποιήστε τις πληροφορίες που μάθατε από τις προηγούμενες ενότητες.

● ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ

Η γλώσσα που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο είναι η χρήση λέξεων και φράσεων (γραπτά και προφορικά) που αναγνωρίζουν και προωθούν την ισότητα των κοινωνικών φύλων. Αυτός ο τύπος γλώσσας στοχεύει στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος και σεβασμό προς τα άτομα όλων των κοινωνικών φύλων, διασφαλίζοντας ότι όλοι αισθάνονται ότι εκπροσωπούνται και εκτιμώνται.

● ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ

Επίσης, η γλώσσα που ανταποκρίνεται στο κοινωνικό φύλο στοχεύει κυρίως στην υπέρβαση του δυαδικού φύλου και των στερεοτύπων που απορρέουν και δημιουργούνται από την αντίληψη ότι το κοινωνικό φύλο ταξινομείται σε δύο διακριτές, αντίθετες μεταξύ τους και συνήθως αυστηρά σταθερές κατηγορίες: αρσενικό και θηλυκό, όπως προκύπτουν από τις βιολογικές κατασκευές του βιολογικού φύλου. Με τη χρήση γλώσσας χωρίς φύλο σταματάμε να διαιωνίζουμε αυτά τα στερεότυπα.

● ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΝΟΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ο στόχος της καλλιέργειας ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος για όλους τους μαθητές - καθώς η τάξη αποτελεί έναν κοινωνικό μικρόκοσμο- εξυπηρετεί πολλούς σκοπούς. Πρώτον, είναι απαραίτητο για όλους τους μαθητές να αισθάνονται ασφαλείς και να μην περιθωριοποιούνται λόγω της έκφρασης ή/και της ταυτότητας κοινωνικού φύλου τους ή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Αυτό δημιουργεί πρωτοβουλία τόσο προς την κατεύθυνση της καλύτερης ψυχικής υγείας όσο και προς τις ακαδημαϊκές επιδόσεις.

Πώς να εφαρμόσετε αυτό το είδος γλώσσας στην τάξη και σε άλλα, εξωσχολικά πλαίσια:

Πριν εμβαθύνουμε σε πιο πρακτικά ζητήματα, είναι σημαντικό να τονίσουμε τη σημασία της απόκτησης μιας θεμελιώδους κατανόησης της πολυμορφίας των κοινωνικών φύλων. Έχετε πάντα κατά νου ότι το κοινωνικό φύλο είναι ένα *μη γραμμικό* φάσμα, επομένως, ο στόχος

είναι να συμπεριλάβετε το κοινωνικό φύλο όλων στη γλώσσα σας (π.χ. genderqueer άτομα) και όχι μόνο των ανδρών και των γυναικών. Η προοπτική της ισότητας των κοινωνικών φύλων είναι εξαιρετικά σημαντική για την υπέρβαση συγκεκριμένων στερεοτύπων που είναι έντονα ριζωμένα σε πολλές κοινωνικές πτυχές της καθημερινής ζωής.

Χρήση γλώσσας ουδέτερου κοινωνικού φύλου

Η γλώσσα αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε και αλληλεπιδρούμε με τον κόσμο - επομένως δημιουργεί νοήματα και έννοιες. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις είναι ιδιαίτερα επιβαρυνμένη με στερεότυπα σχετικά με το κοινωνικό φύλο που διαιωνίζονται, και έχει μεγάλη σημασία να χρησιμοποιούμε τη σωστή γλώσσα προκειμένου κάθε άτομο στην τάξη (και σε άλλα πλαίσια) να αισθάνεται ότι επικυρώνεται, ότι σέβεται και ότι δεν διαγράφεται η ταυτότητά του.

Είναι σημαντικό να λαμβάνουμε υπόψη τις πολιτισμικές και γλωσσικές διαφορές και τα εμπόδια και να προσπαθούμε να προσαρμόσουμε τη μητρική μας γλώσσα προς μια πιο περιεκτική κατεύθυνση. Πιο διεξοδικά, η ουδέτερη ως προς το κοινωνικό φύλο γλώσσα μπορεί να ποικίλλει σε διάφορους πολιτισμούς και γλώσσες και μερικές φορές σε εξαιρετικά έμφυλες γλώσσες, π.χ. γαλλικά, ελληνικά, τουρκικά ή γερμανικά, μπορεί να είναι πρόκληση η εφαρμογή αυτών των πρακτικών. Ωστόσο, η γλώσσα είναι μια διαρκώς μεταβαλλόμενη και εξελισσόμενη έννοια, οπότε είναι ζωτικής σημασίας να συμβαδίζουμε με την εξελικτική διαδικασία και τις κοινωνικές αλλαγές.

A. Χαιρετισμός και προσφώνηση στην τάξη

Ξεκινήστε με χαιρετισμούς που περιλαμβάνουν το κοινωνικό φύλο όλων, όπως "Καλημέρα σε όλους", "Καλημέρα τάξη/παιδιά" αντί για το συνηθισμένο "Καλημέρα, αγόρια και κορίτσια".

B. Παρουσιάστε τον εαυτό σας λέγοντας το όνομά σας και τις αντωνυμίες σας και ζητήστε από τους μαθητές να μοιραστούν τις δικές τους:

Ξεκινώντας τη σχολική χρονιά με το να μοιραστείτε το δικό σας όνομα και τις αντωνυμίες σας και ζητώντας από τους μαθητές να μοιραστούν τις δικές τους μαζί σας, δημιουργείται ένα ευπρόσδεκτο περιβάλλον για όλες τις διαφορετικότητες.

Για παράδειγμα: "Καλημέρα σε όλους. Είμαι ο/η δεσποινίς/κύριος/κυρία _____ και οι αντωνυμίες μου είναι _____. Μη διστάσετε να μοιραστείτε τα ονόματα και τις αντωνυμίες σας, αν θέλετε".

Αυτός είναι ένας τρόπος να ομαλοποιηθεί η πρακτική της κοινής χρήσης αντωνυμιών και φυσικά ο σεβασμός τους. Εκτός από την εφαρμογή αυτής της πρακτικής στην τάξη, είναι σημαντικό να ενθαρρύνετε και άλλους συναδέλφους να κάνουν το ίδιο όταν συστήνονται ο ένας στον άλλο. Σε αυτό το σημείο είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι πολλοί μαθητές μπορεί να διστάζουν να αποκαλύψουν δημόσια την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους-επομένως είναι πραγματικά ζωτικής σημασίας να προσέξουμε να μην ασκούμε πίεση σε κανέναν και να προσπαθούμε συνεχώς να δημιουργούμε έναν ασφαλή χώρο για τους μαθητές να μοιράζονται τις αντωνυμίες τους είτε δημόσια είτε ιδιωτικά, αν το προτιμούν. Ένας χρήσιμος τρόπος για να ενθαρρύνετε αυτή την πρακτική με ασφάλεια είναι να χρησιμοποιήσετε μια κάρτα ευρετηρίου για την ιδιωτικότητα.

C. Αποφύγετε τις παραδοχές για το κοινωνικό φύλο

Είναι ζωτικής σημασίας να μην υποθέτουμε το κοινωνικό φύλο κάποιου με βάση την εμφάνιση, την ενδυμασία ή άλλα φυσικά χαρακτηριστικά (π.χ. φωνή, μαλλιά) και γνωρίσματα. Η υπόθεση του κοινωνικού φύλου βασίζεται μόνο σε επιφανειακά στοιχεία και μπορεί να μην ευθυγραμμίζεται με την ταυτότητα του ατόμου. Μπορεί επίσης, εκτός από τον λανθασμένο χαρακτηρισμό κάποιου, να οδηγήσει σε αποκλεισμό, δυσφορία κοινωνικού φύλου και διακρίσεις. Γι' αυτό, φροντίστε να ρωτάτε κάθε φορά το πώς ταυτοποιείται το άτομο και ποιο είναι το κοινωνικό φύλο του. Ωστόσο, να έχετε πάντα κατά νου να μην εκθέτετε δημοσίως έναν μαθητή, καθώς αυτό μπορεί να απειλήσει ακόμη και τη ζωή του σε ορισμένες περιπτώσεις.

D. Λάθη και διόρθωση

Μη φοβάστε να κάνετε λάθος όσον αφορά τις αντωνυμίες ενός μαθητή. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσετε και να αναλάβετε την ευθύνη για το λάθος σας ζητώντας ευγενικά συγγνώμη και ρωτώντας ξανά αν δεν είστε σίγουροι για τις αντωνυμίες που χρησιμοποιεί ένας μαθητής. Σε κάθε περίπτωση που χρειάζεται, διορθωθείτε αμέσως και προσπαθήστε να μην κάνετε μεγάλο θέμα το λάθος, το οποίο μπορεί να είναι άβολο και περιττό. Αυτός είναι ένας προληπτικός τρόπος για να δώσετε ένα ισχυρό παράδειγμα στην τάξη σας. Προσπαθήστε πάντα να ενθαρρύνετε τους μαθητές και τους συναδέλφους σας να κάνουν το ίδιο.

Παράδειγμα: (υποθέτοντας ότι ο Τζέι χρησιμοποιεί αντωνυμίες αυτοί/αυτές). Αμέσως μετά τη συνειδητοποίηση του λάθους σας ζητήστε σταθερά συγγνώμη με απλό, ανεπίσημο τρόπο και συνεχίστε την υπόλοιπη διδασκαλία:

«Συγγνώμη, η εργασία ολοκληρώθηκε.»

Ωστόσο, αν το λάθος συμβαίνει με επαναλαμβανόμενο τρόπο, φροντίστε να ζητήσετε ιδιαίτερος συγγνώμη από τον μαθητή και να υποσχεθείτε ότι θα προσπαθήσετε περισσότερο.

Ε. Αφήστε χώρο για ευελιξία και αλλαγές:

Πολλοί άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των εφήβων, βρίσκονται σε μια συνεχή διαδικασία όσον αφορά την ταυτότητα ή/και την έκφραση του κοινωνικού φύλου τους. Έτσι, για τους σκοπούς του μαθήματός μας, θα ήταν πραγματικά χρήσιμο οι εκπαιδευτικοί να είναι ανοιχτοί σε πιθανές αλλαγές. Για παράδειγμα, ένας μαθητής μπορεί να χρησιμοποιεί σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο τις αντωνυμίες «αυτό/του/το», αλλά μπορεί να αλλάξει γνώμη και να αρχίσει να χρησιμοποιεί «αυτή / της / την» ή ακόμη και «αυτός / του / τον». Ένας τρόπος για να είστε ενήμεροι με τις αντωνυμίες είναι να ρωτάτε τακτικά τους μαθητές με ποιες αντωνυμίες αισθάνονται κάθε φορά πιο άνετα και ευφορικά (ωστόσο, να έχετε υπόψη σας ότι θα πρέπει να προσέχετε να μην τις εκθέτετε και να προσπαθείτε να είστε διακριτικοί σε κάθε περίπτωση).

Σημείωση: Εάν ένας μαθητής χρησιμοποιεί, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μεικτές αντωνυμίες (π.χ. εναλλάξ ουδέτερο και θηλυκό) ρωτήστε τον αν θα ήθελε να τις χρησιμοποιείτε εναλλάξ κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας.

Ε. Γραπτή συμπεριληπτική επικοινωνία:

Προσαρμογή του διδακτικού υλικού: Προσπαθήστε να χρησιμοποιείτε σε γραπτό υλικό, οδηγίες ή εργασίες όρους ουδέτερους ως προς το κοινωνικό φύλο, όπως "αυτοί/αυτές", "μαθητές/τριες" ή ακόμη και πιο γενικούς όρους όπως "μαθητές/τριες". Προσπαθήστε πάντα να έχετε επίγνωση των έμφυλων όρων που μπορεί να υπάρχουν στο υλικό της τάξης και στις δραστηριότητες του προγράμματος σπουδών και προσπαθήστε να παρέχετε εναλλακτικές λύσεις που είναι πιο ουδέτερες όσον αφορά το κοινωνικό φύλο.

Για παράδειγμα, αντί να χρησιμοποιήσετε "κάθε μαθητής πρέπει να φέρει την εργασία του ή της που πρέπει να παραδοθεί την Τρίτη", χρησιμοποιήστε "κάθε μαθητής πρέπει να φέρει την εργασία του που πρέπει να παραδοθεί την Τρίτη". Επιπλέον, προσπαθείτε πάντα να έχετε συνείδηση των έμφυλων όρων που μπορεί να υπάρχουν στο υλικό της τάξης και στις

δραστηριότητες του προγράμματος σπουδών και να προσπαθείτε να παρέχετε εναλλακτικές λύσεις που είναι πιο ουδέτερες όσον αφορά το κοινωνικό φύλο.

Θα ασχοληθούμε περισσότερο με αυτό το θέμα στην επόμενη ενότητα.

Βίντεο

[LGBTQ | Πώς με βλέπεις](#)

Αφού παρακολουθήσετε προσεκτικά το παραπάνω βίντεο, εκφράστε τις σκέψεις σας σχετικά με την εκπροσώπηση των ΛΟΑΤΚΙ+ και γιατί πιστεύετε ότι είναι σημαντική, ειδικά στο σχολικό πλαίσιο.

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/education>
- [Policy guidelines on inclusion in education; 2009](#)
- <https://rm.coe.int/guidelines-for-the-use-of-language-as-a-driver-of-inclusivity/1680aec235>
- <https://www.goethe.de/ins/nz/en/kul/mag/21967217.html>

Ενότητα 2.2 [SD] ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ

Αυτή η ενότητα αποτελεί μέρος της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Αναζητήστε το(α) αντίστοιχο(α) αρχείο(α) στην πλατφόρμα

Ενότητα 2.3 [Ασύγχρονη] Η εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εκπαίδευση.

Σε αυτή την Ενότητα, σκοπός μας είναι να μάθουμε περισσότερα για τις ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές στην εκπαίδευση. Είναι επίσης σημαντικό να διερευνήσουμε πώς η ιστορία, η κουλτούρα, οι κοινωνικές αξίες και άλλες συγκυριακές συνθήκες επηρεάζουν τη βιωμένη εμπειρία και τη σχολική εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ νέων. Αυτό το στοιχείο θα διερευνηθεί κυρίως μέσω ασκήσεων αναστοχασμού. Τέλος, θα θίξουμε τις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικών.

Τοποθέτηση των εμπειριών στο πλαίσιο: ιστορία και πολιτισμός

Ιστορία

Για μεγάλο χρονικό διάστημα, τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας θεωρούνταν πρόβλημα για την κοινωνία.

Για παράδειγμα, το Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών (DSM) είναι ένα εγχειρίδιο που χρησιμοποιείται από γιατρούς σε όλο τον κόσμο για τη διάγνωση ψυχικών διαταραχών. Το 1952 η ομοφυλοφιλία ταξινομήθηκε στην κατηγορία "κοινωνιοπαθητική διαταραχή της προσωπικότητας" και η ομοφυλοφιλία αφαιρέθηκε πλήρως από το DSM μόλις το 2013.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα, η ομοφυλοφιλία ποινικοποιούνταν με πιθανές ποινές φυλάκισης για όσους προέβαιναν σε σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ατόμων του ίδιου βιολογικού φύλου. Στην Ευρώπη, πολλές χώρες αποποινικοποίησαν την ομοφυλοφιλία τη δεκαετία του 1980 και του 1990. Μέχρι σήμερα, 63 χώρες ποινικοποιούν την ιδιωτική συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα του ίδιου βιολογικού φύλου. 12 από αυτές τις χώρες επιβάλλουν τη θανατική ποινή για σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ ατόμων του ίδιου βιολογικού φύλου.

Οι νέοι ΛΟΑΤΚΙ+ σήμερα μπορεί να έχουν διαφορετικές συνθήκες, αλλά η ιστορία του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζεται η κοινότητά τους εξακολουθεί να έχει αντίκτυπο. Θα το συζητήσουμε αυτό περισσότερο στην ενότητα για το άγχος των μειονοτήτων.

Άσκηση

Κάντε κάποια έρευνα σχετικά με την ιστορία των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ στη χώρα σας:

- Υπήρξε κίνημα υπέρ των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ στη χώρα σας; Μπορείτε να εντοπίσετε κάποια μορφή ακτιβιστών ή/και πολιτικών που υποστήριξαν τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+;
- Πότε αναγνωρίστηκαν για πρώτη φορά νομικά τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ στη χώρα σας; Αυτό θα μπορούσε να είναι το έτος κατά το οποίο ψηφίστηκε για πρώτη φορά νόμος σχετικά με το σύμφωνο συμβίωσης, τα πολιτικά δικαιώματα, το γάμο ή την απαγόρευση των διακρίσεων.
- Μπορείτε να φτιάξετε ένα χρονοδιάγραμμα της προόδου των δικαιωμάτων ΛΟΑΤΚΙ+ στη χώρα σας; Είναι αυτή η πρόοδος γραμμική ή υπάρχουν και περίοδοι οπισθοδρόμησης;

- Με βάση αυτή την έρευνα, πώς θα περιγράφατε συνοπτικά, σε μία παράγραφο, την εξέλιξη των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ στη χώρα σας και πώς άλλαξαν η κοινωνική αποδοχή και οι επικρατούσες πεποιθήσεις για την αδερφοσύνη σε σχέση με αυτό;

Πολιτισμός

Ο πολιτισμός είναι ένας ευρύς όρος που αναφέρεται στις ιδέες, τα έθιμα και την κοινωνική συμπεριφορά ενός συγκεκριμένου λαού ή μιας κοινωνίας.

Σκεφτείτε τους ακόλουθους πολιτισμούς:

- Η κουλτούρα της χώρας ή της περιοχής σας: Είναι γενικά δεκτική προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ή είναι εχθρική σε ορισμένες πτυχές της;
- Η κουλτούρα στην οποία διδάσκετε: είναι σε θέση οι μαθητές ΛΟΑΤΚΙ+ να είναι ανοιχτοί για το ποιοι είναι;
- Η κουλτούρα της τάξης σας: είναι η τάξη σας ένα μέρος όπου οι άνθρωποι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα;

Ως εκπαιδευτικός, πιθανώς δεν μπορείτε να ελέγξετε την κουλτούρα της χώρας στην οποία εργάζεστε, αλλά έχετε αντίκτυπο στην κουλτούρα του σχολείου σας και σίγουρα έχετε αντίκτυπο στην κουλτούρα μέσα στην τάξη σας.

Στην Ενότητα 2 θα μάθετε περισσότερα για τις βέλτιστες πρακτικές για τη δημιουργία μιας συμπεριληπτικής κουλτούρας στην τάξη σας.

Άσκηση

Πώς θα περιγράφατε την κουλτούρα του σχολείου σας και της τάξης σας; Αν δεν είστε ακόμη δάσκαλος, σκεφτείτε ένα σχολείο και μια τάξη που έχετε παρακολουθήσει ως μαθητής.

Σκεφτείτε τα εξής:

- Ποια είναι η κυρίαρχη στάση απέναντι στη διαφορετικότητα;
- Ποιες είναι οι κυρίαρχες απόψεις σχετικά με την queerness;
- Αντιπροσωπεύονται οι queer ταυτότητες στο σχολείο, μέσω της παρουσίας ανοιχτά queer εκπαιδευτικών και μέσω του σχολικού προγράμματος σπουδών;
- Ποια σιωπηρά μηνύματα μεταδίδουν οι άνθρωποι στο σχολείο/στην τάξη σας σχετικά με τα δικαιώματα και τις ταυτότητες των ΛΟΑΤΚΙ+;

Άσκηση

Πριν ασχοληθείτε με το περιεχόμενο του επόμενου κεφαλαίου, σκεφτείτε τα εξής:

- με βάση όσα έχετε μάθει μέχρι τώρα, ποιες πιστεύετε ότι είναι οι συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι στα σχολεία; Φτιάξτε έναν κατάλογο.

Αφού διαβάσετε το επόμενο κεφάλαιο, επιστρέψτε σε αυτόν τον κατάλογο και αναρωτηθείτε:

- Υπάρχει κάτι στη λίστα μου που δεν έχει αποτυπωθεί στο κεφάλαιο; Αν ναι, είναι κάτι που είναι έντονα πολιτισμικό;
- Θα πρόσθετα τώρα κάποια στοιχεία στον κατάλόγο μου;

Ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές στην εκπαίδευση

Τα περισσότερα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα αναγνωρίζουν την ταυτότητά τους κατά τη διάρκεια των σχολικών τους χρόνων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλη εσωτερική σύγχυση, αμφισβήτηση και πειραματισμό. Το σχολικό περιβάλλον θα είναι συχνά το μέρος όπου οι μαθητές θα περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τους, θα συναναστρέφονται με τους συνομηλίκους τους και θα οικοδομούν μια αίσθηση του πώς θα μπορούσε να μοιάζει η ενήλικη ζωή τους. Σε πολλές περιπτώσεις, οι μαθητές δεν μπορούν να επιλέξουν το σχολείο ή την τάξη τους. Παρ' όλα αυτά, για έναν queer μαθητή το να έχει ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον μπορεί να είναι σωτήριο. Ενώ ως ενήλικες οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι θα έχουν μεγαλύτερη ελευθερία να αποστασιοποιηθούν από μη υποστηρικτικές οικογένειες, εργοδότες ή φίλους, τα παιδιά και οι έφηβοι δεν μπορούν να προστατευτούν με αυτόν τον τρόπο. Για το λόγο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να δημιουργηθεί ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον, υποστηρικτικό και φιλικό προς τους ΛΟΑΤΚΙ+ σε όλα τα σχολεία.

Δυστυχώς, η σημερινή κατάσταση απέχει πολύ από αυτό. Μια παγκόσμια μελέτη του 2019 σχετικά με τις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών διαπίστωσε ότι:

1. Σημαντικό ποσοστό ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών βιώνει ομοφοβική και τρανσφοβική βία στο σχολείο.
2. Οι μαθητές που δεν είναι ΛΟΑΤΚΙ+ αλλά θεωρείται ότι δεν συμμορφώνονται με τα πρότυπα των κοινωνικών φύλων αποτελούν επίσης στόχο.
3. Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία στο σχολείο επηρεάζει την εκπαίδευση, τις προοπτικές απασχόλησης και την ευημερία των μαθητών. Οι μαθητές που στοχοποιούνται είναι πιο πιθανό να αισθάνονται ανασφαλείς στο σχολείο, να χάνουν μαθήματα ή να εγκαταλείπουν το σχολείο.
4. Οι μαθητές που βιώνουν ομοφοβική και τρανσφοβική βία μπορεί να έχουν χειρότερα ακαδημαϊκά αποτελέσματα από τους συμμαθητές τους.
5. Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ψυχική υγεία, συμπεριλαμβανομένου του αυξημένου κινδύνου άγχους, φόβου, στρες, μοναξιάς, απώλειας αυτοπεποίθησης, χαμηλής αυτοεκτίμησης, αυτοτραυματισμού, κατάθλιψης και αυτοκτονίας, οι οποίες επίσης επηρεάζουν αρνητικά τη μάθηση.¹⁵

Σε αυτή την Ενότητα, διατυπώσαμε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές στα σχολεία γύρω από τα ακόλουθα θέματα:

- Εκφοβισμός.
- Κρυφή ταυτότητα (κρυμμένος «στην ντουλάπα»).
- Αποκάλυψη της ταυτότητας.
- Αποκάλυψη της ταυτότητας από τρίτους.
- Υποθέσεις σχετικά με τη σεξουαλική ταυτότητα και τον σεξουαλικό προσανατολισμό των ατόμων.
- Ψυχική υγεία.
- Έλλειψη περιεχομένου που να περιλαμβάνει τα LGBTQI+ άτομα στα σχολεία.

¹⁵ UNESCO (2019). *Bringing it Out in the Open: Monitoring school violence based on sexual orientation, gender identity or gender expression in national and international surveys.*

Στη συνέχεια, θα διερευνήσουμε πιο συγκεκριμένα τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τρανς και οι μη-συμμορφούμενοι με το κοινωνικό φύλο μαθητές στα σχολεία, όπως:

- Σεβασμός της ταυτότητας κοινωνικού φύλου τους.
- Πρόσβαση σε χώρους και δραστηριότητες που προορίζονται για το συγκεκριμένο κοινωνικό φύλο.
- Σχολικές στολές και ρούχα.

Εκφοβισμός

Δυστυχώς, ο εκφοβισμός συμβαίνει σε πολλούς μαθητές και μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ικανότητά τους να μαθαίνουν.

Τι είναι ο εκφοβισμός;

Ο εκφοβισμός είναι μια μορφή συμπεριφοράς κατά την οποία κάποιος, ή μια ομάδα ατόμων, προκαλεί σκόπιμα και επανειλημμένα σε ένα άλλο άτομο δυσφορία ή τραυματισμό. Ο εκφοβισμός δημιουργεί ένα εχθρικό περιβάλλον.

Ο σχολικός εκφοβισμός περιλαμβάνει:

- ψυχολογική παρενόχληση (όπως επανειλημμένες προσφωνήσεις, πειράγματα, απειλές),
- σωματική παρενόχληση (όπως χτυπήματα, κλωτσιές ή εσκεμμένος τραυματισμός),
- κοινωνικός αποκλεισμός (που γίνεται με την απομόνωση κάποιου ή τη διάδοση φημών γι' αυτόν).

Οι προσβολές και η λεκτική κακοποίηση κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων δημιουργούν ένα εχθρικό μαθησιακό περιβάλλον. Ανεξάρτητα από το ποιος είναι ο στόχος της πρόκλησης, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός μη ασφαλούς χώρου για όλους τους μαθητές.¹⁶

Οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι αντιμετωπίζουν υψηλότερα επίπεδα εκφοβισμού και παρενόχλησης από τους μη ΛΟΑΤΚΙ+ συνομηλίκους τους.

Κατά τη διάρκεια του 2019, η IGLYO διεξήγαγε έρευνα σε ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές, ηλικίας 13-26 ετών, σχετικά με τις τρέχουσες ή πρόσφατες εμπειρίες τους από το σχολείο στην Ευρώπη. Πάνω από 17.500 νέοι απάντησαν και η μελέτη αυτή αναφέρεται ευρέως μέσω της παρούσας Ενότητας. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, το 75,6% και το 67% των ερωτηθέντων είχαν γίνει μάρτυρες εκφοβιστικής συμπεριφοράς με βάση τον (πραγματικό ή αντιληπτό) σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα κοινωνικού φύλου και την έκφραση κοινωνικού φύλου κάποιου άλλου αντίστοιχα. Ένας στους δύο ΛΟΑΤΚΙ+ ερωτηθέντες (54,2%) αναφέρει ότι έχει βιώσει ποτέ εκφοβισμό (ευρύτερα από το να δέχεται προσβολές ή να γίνεται στόχος χαρακτηρισμών) με βάση τον υποτιθέμενο σεξουαλικό προσανατολισμό του και ένας στους τρεις (37%) με βάση την ταυτότητα και την έκφραση κοινωνικού φύλου του.¹⁷

Παρά την πρόοδο σε άλλους τομείς, παρατηρούμε αρνητικές τάσεις όσον αφορά τον σχολικό εκφοβισμό με ΛΟΑΤΚΙ+-φοβία. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος διεξάγει τη μεγαλύτερη έρευνα σε ολόκληρη την ΕΕ για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, ο

¹⁶ Ávila Rodríguez, Rú (2021). *LGBTQI Inclusive Education Study*. Brussels: IGLYO, 18.

¹⁷ Ávila Rodríguez, 2021, 22.

εκφοβισμός των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών έχει αυξηθεί από 46% το 2019 σε 63% το 2023. Αυτό σημαίνει ότι δύο στους τρεις νέους ΛΟΑΤΚΙ+ υφίστανται εκφοβισμό στο σχολείο.

Ο εκφοβισμός μπορεί να συμβαίνει πρόσωπο με πρόσωπο ή μέσω κινητών συσκευών και του διαδικτύου, όπου αναφέρεται ως διαδικτυακός εκφοβισμός. Αυτή η μορφή εκφοβισμού περιγράφεται ως ψυχολογική παρενόχληση που βασίζεται σε επιβλαβείς διαδικτυακές ενέργειες. Μπορεί να περιλαμβάνει την υποβολή προσβλητικών αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τη λήψη προσβλητικών ή απειλητικών μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή άμεσων μηνυμάτων. Ο διαδικτυακός εκφοβισμός περιλαμβάνει επίσης την αρνητική μεταχείριση μέσω κινητής επικοινωνίας, όπως μηνύματα κειμένου, κλήσεις ή βίντεο κλιπ, καθώς και αλληλεπιδράσεις σε πλατφόρμες όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα chatrooms, τα άμεσα μηνύματα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.¹⁸

Οι ερωτηθέντες στην έρευνα IGLYO 2019 εντόπισαν αυτό το είδος εκφοβισμού συχνότερα όταν απευθύνεται σε άλλους (87%) παρά όταν απευθύνεται στους ίδιους (62%). Πάνω από το 20% των ερωτηθέντων που είχαν βιώσει εκφοβισμό, ανέφεραν ότι είναι στόχος αυτού του είδους διαδικτυακής παρενόχλησης σε τακτική βάση (αρκετά συχνά ή πολύ συχνά).¹⁹

Κρυφή ταυτότητα (Να είσαι κρυμμένος «στη ντουλάπα»)

Το να κρατάτε μυστική την ταυτότητά σας όσον αφορά τον σεξουαλικό σας προσανατολισμό, την ταυτότητα κοινωνικού φύλου ή τα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου σας είναι γνωστό ως "ντουλάπα". Για πολλούς νέους ανθρώπους, υπάρχει ένα μεγάλο κενό μεταξύ του να γνωρίζουν οι ίδιοι την ταυτότητά τους ΛΟΑΤΚΙ+ και του να το πουν σε κανέναν. Η μη αποκάλυψη της ταυτότητάς τους οφείλεται στην προσδοκία ότι θα απορριφθούν ή σε αισθήματα ντροπής γύρω από την ταυτότητά τους. Αυτό μπορεί να είναι μια πολύ απομονωτική εμπειρία για πολλούς νέους. Το να λέτε στους άλλους για τον σεξουαλικό σας προσανατολισμό, την ταυτότητα κοινωνικού φύλου ή τα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου σας είναι γνωστό ως "coming out" (φανέρωση).

Όσον αφορά την Ευρώπη, η Τρίτη Έρευνα 2023 για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), η μεγαλύτερη έρευνα σε επίπεδο ΕΕ για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, διαπίστωσε ότι το 46% των ερωτηθέντων δεν συζητούν ποτέ ανοιχτά ότι είναι ΛΟΑΤΚΙ+ στο σχολείο, και το 64% κρύβουν ή συγκαλύπτουν την ταυτότητά τους ΛΟΑΤΚΙ+. Στην εκπαίδευση, τόσο ως μαθητές όσο και ως γονείς, τα υψηλότερα ποσοστά ερωτηθέντων που βιώνουν διακρίσεις στην ΕΕ παρατηρούνται στη Λιθουανία (34%), στη Βουλγαρία (31%) και στην Κύπρο και τη Ρουμανία (και οι δύο 30%). Αντίθετα, τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στη Φινλανδία (6%), τις Κάτω Χώρες (7%) και τη Σουηδία (9%). Παρόμοια μοτίβα παρατηρούνται για τις εμπειρίες διακρίσεων στο σύστημα υγείας.²⁰

Coming out (Φανέρωση)

Το coming out αναφέρεται στο να πείτε σε κάποιον για τον σεξουαλικό σας προσανατολισμό, την ταυτότητα κοινωνικού φύλου ή τα χαρακτηριστικά βιολογικού φύλου σας και μπορεί να είναι μια μακρά διαδικασία. Πολλοί ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι μπορεί να έχουν αποκαλύψει την

¹⁸ Ávila Rodríguez, 2021, 24.

¹⁹ Ávila Rodríguez, 2021, 24.

²⁰ IGLYO (2024, 22 Μαΐου). FRA LGBTQI Survey III Report: IGLYO's Initial Analysis. <https://www.iglyo.org/resources/fra-lgbtqi-survey-iii-initial-analysis>

ταυτότητά τους στον ένα γονέα αλλά όχι στον άλλο, ή να την έχουν αποκαλύψει σε μερικούς φίλους αλλά όχι σε όλους.

Είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι οι ταυτότητες μπορούν να αλλάξουν και ότι κάποιος μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά του περισσότερες από μία φορές.

Παράδειγμα:

Η Mei αποκάλυψε ότι είναι λεσβία όταν ήταν 15 ετών. Αργότερα, έχοντας σκεφτεί περισσότερο την ταυτότητά της, αποκάλυψε ξανά αυτή τη φορά ως αμφιφυλόφιλη σε ηλικία 19 ετών.

Η δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για το coming out των νέων είναι πολύ σημαντική. Παρόλο που κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να αποφασίσει πότε και σε ποιον θα εκδηλωθεί, είναι επίσης αλήθεια ότι το να μην εκδηλώνεται και να μην είναι πρόθυμο να εκδηλωθεί αναγνωρίστηκε ως ένας από τους κύριους λόγους για να μην καταγγείλει κάποιος περιστατικά ΛΟΑΤΚΙ+-φοβικής παρενόχλησης.²¹ Αν οι νέοι δεν αισθάνονται ασφαλείς να μιλήσουν για την ταυτότητά τους, δεν θα αισθάνονται ασφαλείς να ζητήσουν βοήθεια όταν γίνονται στόχος εκφοβισμού και παρενόχλησης, κάτι που, όπως είδαμε, είναι μια πολύ συνηθισμένη εμπειρία για τους queer μαθητές.

Ακούσια αποκάλυψη/ Outing

Η "αποκάλυψη" αναφέρεται στην αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας κοινωνικού φύλου ή των χαρακτηριστικών βιολογικού φύλου ενός ατόμου χωρίς τη συγκατάθεσή του. Αυτό είναι δυστυχώς κάτι που αντιμετωπίζουν πολλοί νέοι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι.

Παράδειγμα:

Ο Μαξ και ο Τζακ είναι συμμαθητές και φίλοι. Ο Μαξ λέει στον Τζακ ότι πιστεύει ότι μπορεί να είναι ομοφυλόφιλος, αλλά δεν είναι ακόμα σίγουρος. Ο Τζακ λέει σε όλους στην τάξη ότι ο Μαξ είναι γκέι και αρχίζουν να πειράζουν τον Μαξ. Ο Μαξ νιώθει απομονωμένος και πληγωμένος που ο φίλος του τον αποκάλυψε.

Η έξοδος μπορεί να είναι εξαιρετικά επιβλαβής για τους νέους. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι κανείς δεν πρέπει να αναγκάσει κανέναν να κάνει coming out ή να τον εκθέσει.

Υποθέσεις και σχόλια σχετικά με το SOGIESC των ανθρώπων.

Λόγω των στερεοτύπων σχετικά με το πώς φαίνονται και ενεργούν οι ΛΟΑΤΚΙ+, μερικές φορές οι άνθρωποι υποθέτουν ότι γνωρίζουν ότι κάποιος είναι ΛΟΑΤΚΙ+, ακόμη και αν δεν έχει αποκαλύψει την ταυτότητά του. Αυτό μπορεί να προκαλέσει πίεση σε κάποιον να δηλώσει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό ή την ταυτότητα κοινωνικού φύλου του πριν είναι έτοιμος ή άνετος να το κάνει.

Παράδειγμα:

Η Τίνα δεν έχει καταλάβει ακόμη τον σεξουαλικό της προσανατολισμό, αλλά πολλοί συμμαθητές της την αποκαλούν λεσβία και υποστηρίζουν ότι "είναι τόσο προφανές" και ότι "θα έπρεπε να το αποκαλύψει και κανείς δεν θα νοιαζόταν". Αυτό κάνει την Τίνα να

²¹ Ávila Rodríguez, 2021, 26-27.

αισθάνεται άβολα και μερικές φορές παραλείπει το μάθημα για να αποφύγει να ακούσει αυτά τα σχόλια.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το να αναγνωρίζεσαι ως ΛΟΑΤΚΙ+ συχνά σημαίνει ότι δέχεσαι αρνητικά σχόλια και λεκτική παρενόχληση, ανεξάρτητα από το αν το άτομο που αποτελεί στόχο αυτών των λεκτικών επιθέσεων είναι πράγματι ΛΟΑΤΚΙ+ και/ή αν έχει εκδηλωθεί στους συνομηλίκους του. Σύμφωνα με τη μελέτη *ΛΟΑΤΚΙ Inclusive Education Study*, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων είχε γίνει μάρτυρας αρνητικών σχολίων που αφορούσαν τον σεξουαλικό προσανατολισμό (83,4%) ή την ταυτότητα κοινωνικού φύλου και την έκφραση κοινωνικού φύλου (71,4%), είτε μερικές φορές είτε σε τακτική βάση (αρκετά συχνά ή πολύ συχνά). Επιπλέον, πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες (67,2%) έχουν υποστεί λεκτική παρενόχληση, με σχεδόν το ένα τέταρτο (24%) να βιώνει τέτοια λεκτική παρενόχληση σε τακτική βάση. Οι τρανς γυναίκες έχουν βιώσει άμεσα αρνητικά σχόλια (ως αποδέκτες) πιο συχνά, με βάση τόσο τον (πραγματικό ή αντιληπτό) σεξουαλικό προσανατολισμό τους (86,5%) όσο και την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους (87,2%). Οι ομοφυλόφιλοι cis άνδρες έχουν επίσης βιώσει μεγάλο αριθμό αρνητικών σχολίων άμεσα, με βάση τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό (65,3%).²²

Ψυχική υγεία

Η ψυχική υγεία αναφέρεται στη συναισθηματική, ψυχολογική και κοινωνική ευημερία. Η ψυχική υγεία είναι μια κατάσταση ψυχικής ευεξίας που επιτρέπει στους ανθρώπους να αντιμετωπίζουν τις πιέσεις της ζωής, να συνειδητοποιούν τις ικανότητές τους, να μαθαίνουν καλά και να εργάζονται καλά και να συνεισφέρουν στην κοινότητά τους.

Η καλή ψυχική υγεία δεν σημαίνει ότι είστε συνεχώς ευτυχισμένοι και περνάτε καλά κάθε μέρα, αλλά ότι είστε σε θέση να περνάτε τις κακές μέρες και να διαχειρίζεστε το άγχος.

Οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να αντιμετωπίσουν προβλήματα ψυχικής υγείας από ό,τι άλλοι νέοι, ως αποτέλεσμα:

- Προκαταλήψεις και διακρίσεις λόγω (πραγματικού ή αντιληπτού) σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας κοινωνικού φύλου.
- Αρνητικές αντιδράσεις και απόρριψη (που φοβούνται ή βιώνουν) από φίλους, οικογένεια και υπηρεσίες.
- Πίεση για συμμόρφωση με τις έμφυλες νόρμες και προσδοκίες της ετεροφυλοφιλίας.
- Δεν αποκαλύπτονται λόγω αυτών των πιέσεων και του φόβου να βιώσουν ομοφοβία, διφοβία ή τρανσφοβία.²³

Η κακή ψυχική υγεία αναφέρεται σε μια ποικιλία προβλημάτων όπως

- κατάθλιψη,
- άγχος,
- αυτοκτονικός ιδεασμός.

Σύμφωνα με την Εθνική Έρευνα για την Ψυχική Υγεία των ΛΟΑΤΚΙ Νέων των ΗΠΑ του 2023, το 41% των ΛΟΑΤΚΙ+ νέων σκέφτηκε σοβαρά να αποπειραθεί να αυτοκτονήσει το τελευταίο

²² Ávila Rodríguez, 2021, 18.

²³ LGBT Youth Scotland (2017). *Supporting Transgender Young People: guidance for schools in Scotland*, 5.

έτος - και οι νέοι που είναι τρανσέξουαλ, μη δυαδικοί ή/και έγχρωμοι ανέφεραν υψηλότερα ποσοστά από τους συνομηλίκους τους.²⁴

Η κακή ψυχική υγεία μπορεί επίσης να συνδέεται με συμπεριφορές όπως

- αυτοτραυματισμός,
- κατάχρηση αλκοόλ,
- κατάχρηση ναρκωτικών.

Αν και τα προβλήματα κακοποίησης μπορούν να επηρεάσουν οποιονδήποτε, είναι πιο συνηθισμένα μεταξύ των ατόμων που είναι ΛΟΑΤΚΙ+. Αυτό μπορεί να συνδέεται με την εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων από διακρίσεις και σιγματισμό.

Διαταραχές πρόσληψης τροφής

Οι διατροφικές διαταραχές είναι μια σειρά ψυχικών καταστάσεων στις οποίες υπάρχει επίμονη διαταραχή της διατροφικής συμπεριφοράς και βλάβη της σωματικής ή ψυχικής υγείας.

Το 87% των ΛΟΑΤΚΙ+ νέων ανέφεραν ότι είναι δυσαρεστημένοι με το σώμα τους²⁵, το οποίο από μόνο του έχει αρνητικό αντίκτυπο στη συνολική ψυχική υγεία, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας διατροφικής διαταραχής για να νιώσετε ότι έχετε περισσότερο έλεγχο στο πώς μοιάζει το σώμα σας. Επιπλέον, μια παρενέργεια της ανορεξίας στους εφήβους είναι η καθυστέρηση της εφηβείας και οι σωματικές αλλαγές που σχετίζονται με την εφηβεία μπορεί να αποτελέσουν μεγάλη πηγή άγχους και στρες για τους νέους που δεν ταυτίζονται με το βιολογικό φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Στην πραγματικότητα, οι τρανσέξουαλ φοιτητές έχουν πάνω από τέσσερις φορές περισσότερες πιθανότητες από τους ομολόγους τους του cisgender να αναφέρουν διάγνωση διατροφικής διαταραχής.²⁶

Τέλος, το να πάσχουν από διατροφική διαταραχή μπορεί να αυξήσει τη συνολική ευπάθεια των νέων. Στην πραγματικότητα, οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι που έχουν διαγνωστεί ποτέ με διατροφική διαταραχή έχουν σχεδόν τέσσερις φορές μεγαλύτερες πιθανότητες να αποπειραθούν να αυτοκτονήσουν κατά το τελευταίο έτος σε σύγκριση με εκείνους που δεν είχαν ποτέ υποψία ή διάγνωση διατροφικής διαταραχής.²⁷

²⁴ The Trevor Project (2023). *2023 Εθνική έρευνα των ΗΠΑ για την ψυχική υγεία των ΛΟΑΤΚΙ νέων*, 4. https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/assets/static/05_TREVOR05_2023survey.pdf.

²⁵ The Trevor Project (2023). *2023 U.S. National Survey on the Mental Health of LGBTQ Young People*, 4. https://www.thetrevorproject.org/survey-2023/assets/static/05_TREVOR05_2023survey.pdf

²⁵ The Trevor Project (January 2023). *Research Brief: LGBTQ Youth and Body Dissatisfaction*, 1. https://www.thetrevorproject.org/wp-content/uploads/2023/01/January_2023_Research_Brief_Final.pdf

²⁵ Diemer, E. W., Grant, J. D., Munn-Chernoff, M. A., Patterson, D. A., & Duncan, A. E. (2015). *Gender Identity, sexual orientation, and eating-related pathology in a national sample of college students*. *Journal of Adolescent Health*, 57(2), 144–149. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2015.03.003>

²⁵ The Trevor Project (February 2022). *Research Brief: Eating Disorders among LGBTQ Youth*, 2. https://www.thetrevorproject.org/wp-content/uploads/2022/02/Embargoed_Feb-2022-Research-Brief.pdf

Στρες μειονοτήτων

Το άγχος των μειονοτήτων περιγράφει τα υψηλά επίπεδα άγχους που αντιμετωπίζουν τα μέλη ή οι σιγματισμένες μειονοτικές ομάδες. Λόγω των αρνητικών εμπειριών που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, βιώνουν ένα συνεχές επίπεδο στρες αναμένοντας την επόμενη αρνητική αντίδραση.

Λόγω των προκαταλήψεων της κοινωνίας απέναντι στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, μια αρνητική αντίδραση μπορεί να συμβεί ανά πάσα στιγμή. Η συνεχής προετοιμασία του εαυτού σας για μια πιθανή αρνητική αντίδραση δημιουργεί μια συνεχή εμπειρία στρες και άγχους.

Παράδειγμα

Η Joan είναι λεσβία και έχει αποκαλύψει την σεξουαλική της ταυτότητα σε όλους τους φίλους και την οικογένειά της, οι οποίοι την αποδέχονται. Φοιτά σε σχολείο αισθητικής, όπου έχει αποκαλύψει την σεξουαλική της ταυτότητα στους συμμαθητές της και δεν έχει υποστεί κανενός είδους εκφοβισμό. Μια μέρα η Τζόαν παίρνει το λεωφορείο για την τάξη μαζί με τη φίλη της, τη Μάρθα. Στο λεωφορείο ένας επιβάτης αρχίζει να φωνάζει στην Joan και τη Μάρθα βρίζοντάς τες και εκφοβίζοντάς τες. Παρά το αποδεκτό οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον, η Joan εμφανίζεται στην τάξη ταραγμένη και δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί.

Το άγχος των μειονοτήτων μπορεί να ευθύνεται για ορισμένα υψηλότερα ποσοστά σωματικών ασθενειών, όπως ο καρκίνος, οι καρδιακές παθήσεις και η δυσλειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος, αν και χρειάζονται περισσότερες έρευνες.²⁸

Έλλειψη συμπεριληπτικού περιεχομένου ΛΟΑΤΚΙ+ στα σχολεία

Η εκπροσώπηση των ΛΟΑΤΚΙ+ στα σχολικά προγράμματα σπουδών είναι ένα πολύ σημαντικό μέτρο για να νιώθουν οι μαθητές ότι συμπεριλαμβάνονται, ότι είναι ασφαλείς και ότι τους βλέπουν στην τάξη.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών και οι μαθησιακοί πόροι θα πρέπει να προσφέρουν σε όλους τους μαθητές αμερόληπτες και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα κοινωνικού φύλου, την έκφραση κοινωνικού φύλου και τις διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών βιολογικού φύλου. Το παραπλανητικό ή μεροληπτικό περιεχόμενο, το οποίο συχνά υποδηλώνει ότι αυτά τα θέματα είναι μη φυσιολογικά, μαζί με την απουσία θετικής εκπροσώπησης των ΛΟΑΤΚΙ+, μπορεί να έχει επιβλαβείς επιπτώσεις σε όλους τους μαθητές.²⁹

Ενώ η υποστήριξη από το προσωπικό των σχολείων και η συμπερίληψη θεμάτων που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα κοινωνικού φύλου, την έκφραση κοινωνικού φύλου και τις διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών βιολογικού φύλου έχουν αυξηθεί κατά την τελευταία δεκαετία, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη εκπαιδευτικού υλικού υψηλής ποιότητας που να ασχολείται με αυτά τα θέματα.

Για να δημιουργηθούν συμπεριληπτικά περιβάλλοντα μάθησης, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εκπαιδευτούν ώστε να μπορούν να μεταφέρουν αποτελεσματικά αυτό το περιεχόμενο στην

²⁸ Flentje, A., Heck, N. C., Brennan, J. M., & Meyer, I. H. (2020). The relationship between minority stress and biological outcomes: A systematic review. *Journal of behavioral medicine*, 43(5), 673-694. <https://doi.org/10.1007/s10865-019-00120-6>.

²⁹ Ávila Rodríguez, 2021, 30.

τάξη. Η κατανόηση και η αυτοπεποίθησή τους σε αυτά τα θέματα θα επηρεάσουν τη συνολική σχολική ατμόσφαιρα και θα επηρεάσουν σημαντικά τις εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών.³⁰

Σύμφωνα με τη μελέτη για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση ΛΟΑΤΚΙ+:

- Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν έλαβαν ποτέ πληροφορίες σχετικά με τον σεξουαλικά προσανατολισμό (52,6%), την ταυτότητα κοινωνικού φύλου και την έκφραση κοινωνικού φύλου (72,9%) ή τις διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών βιολογικού φύλου στα σχολεία (40,6%).
- Λιγότεροι από 1 στους 5 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι έχουν διδαχθεί θετικές αναπαραστάσεις των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.
- Πάνω από το 40% των ίντερσεξ ατόμων έλαβαν πληροφορίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά του βιολογικού φύλου, αλλά οι πληροφορίες αυτές ήταν κυρίως αρνητικές για τους περισσότερους ερωτηθέντες (78%).
- Πάνω από 7 στους 10 ερωτηθέντες θεώρησαν ότι οι καθηγητές τους δεν ήταν ανοιχτοί στο να συζητήσουν θέματα ΛΟΑΤΚΙ+ στα σχολεία.³¹

Η τρίτη έρευνα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέγραψε κάποια πρόοδο στην αντιμετώπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ θεμάτων στα σχολεία:

- Το 2019, το 47% των ερωτηθέντων ηλικίας 15-17 ετών ανέφεραν ότι το σχολείο τους δεν ασχολήθηκε ποτέ με θέματα ΛΟΑΤΚΙ+, σε σύγκριση με το 35% το 2023.
- Το ποσοστό των ερωτηθέντων 15-17 ετών που δήλωσαν ότι η εκπαίδευσή τους αντιμετωπίζει θετικά αυτά τα ζητήματα αυξήθηκε από 13% το 2019 σε 17% το 2023.

Παρόλο που αυτές οι θετικές τάσεις είναι ενθαρρυντικές, η πραγματικότητα παραμένει ότι λιγότεροι από 1 στους 5 μαθητές στην Ευρώπη εκτίθενται σε θετική αναπαράσταση των ΛΟΑΤΚΙ+ θεμάτων στα σχολεία.

Ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τρανς και οι μη-συμμορφούμενοι με το κοινωνικό φύλο μαθητές στα σχολεία

Πολλά τρανς, μη δυαδικά και μη συμμορφούμενα με το κοινωνικό φύλο άτομα συνειδητοποιούν την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους πριν από τη συμπλήρωση των 18 ετών. Η υποστήριξη και η αναγνώριση της ταυτότητας κοινωνικού φύλου των μαθητών στα σχολεία είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους στην εκπαίδευση, την υγεία και την ευημερία. Ωστόσο, σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι διαδικασίες αναγνώρισης του κοινωνικού φύλου για τα παιδιά και τους εφήβους σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα παραμένουν περιορισμένες. Η απουσία αυτή συμβάλλει στον κοινωνικό αποκλεισμό και το στίγμα, οδηγεί σε υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου ή σε χειρότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις και αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης προκλήσεων ψυχικής υγείας μεταξύ των νεαρών τρανς.³²

Μελέτη σε περισσότερους από 300 νέους ΛΟΑΤΚΙ+ στη Σκωτία έδειξε ότι:

³⁰ Ávila Rodríguez, 2021, 29.

³¹ Ávila Rodríguez, 2021, 29.

³² Ávila Rodríguez, 2021, 39.

- Το 88% όσων είχαν βιώσει τρανσφοβικό εκφοβισμό πίστευαν ότι είχε αρνητικό αντίκτυπο στην εκπαίδευσή τους,
- Το 52% των τρανσξέουαλ νέων πίστευαν ότι η ομοφοβία, η διφοβία ή η τρανσφοβία επηρέασαν τις ευκαιρίες απασχόλησής τους,
- Οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέοι έχουν περισσότερες πιθανότητες να είναι σίγουροι για την καταγγελία ομοφοβίας και διφοβίας από ό,τι για την καταγγελία τρανσφοβίας,
- Το 37% των διαφυλικών νέων εγκατέλειψε την εκπαίδευση λόγω ομοφοβίας, διφοβίας ή τρανσφοβίας στο μαθησιακό περιβάλλον,
- Το 77% των διαφυλικών νέων είχε βιώσει ομοφοβικό, διφοβικό ή τρανσφοβικό εκφοβισμό στο σχολείο.³³

Η μελέτη 2020 για τη νομική αναγνώριση στην ΕΕ: Η πορεία των τρανς ατόμων προς την πλήρη ισότητα περιελάμβανε συνεντεύξεις με περισσότερα από 1.000 τρανς άτομα. Η έρευνα επικεντρώθηκε, μεταξύ άλλων, στις εμπειρίες των τρανς ατόμων στην εκπαίδευση.

Τα βασικά ευρήματα της μελέτης ήταν:

1. τα περισσότερα τρανσξέουαλ άτομα συνειδητοποιούν την ταυτότητα των τρανσξέουαλ πριν από την ηλικία των 18 ετών, οπότε η συνειδητοποίηση γίνεται κατά τη διάρκεια της σχολικής περιόδου.
2. Οι περισσότεροι κρύβουν την ταυτότητά τους λόγω φόβου, άγχους και δυσφορίας, φόβου εκφοβισμού και έλλειψης υποστήριξης.
3. Μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων αναφέρει ότι δέχεται εκφοβισμό, παρενόχληση και βία, καθώς και μια γενική μη αποδοχή από τους συνομηλίκους.
4. Υπάρχει έλλειψη συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Αν και σήμερα δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στα σχολεία σε θέματα ταυτότητας από ό,τι στο παρελθόν, αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν πληροφορίες στα σχολεία για τις τρανς ταυτότητες.
5. Πολλά τρανς άτομα αναφέρουν αδυναμία χρήσης βασικών εγκαταστάσεων υγιεινής στα σχολεία.
6. Η μη αποδοχή και ο εκφοβισμός μπορεί να οδηγήσουν σε απομάκρυνση από το σχολείο και πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου.³⁴

Λόγω των ιδιαίτερων τρωτών σημείων που αντιμετωπίζουν οι τρανς και οι μη-συμμορφούμενοι με το κοινωνικό φύλο μαθητές στα σχολεία, αφιερώσαμε μέρος αυτής της ενότητας στην κατανόηση των προκλήσεών τους.

Σεβασμός στην ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους

Ορισμένοι τρανς και μη-συμμορφούμενοι με το κοινωνικό φύλο μαθητές μπορεί να επιθυμούν να μεταβούν κοινωνικά κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο σχολείο. Η κοινωνική μετάβαση μπορεί να περιλαμβάνει την υιοθέτηση διαφορετικού ονόματος από το νόμιμο ή την υιοθέτηση νέων ανωνυμιών. Σε αυτή την περίπτωση, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και το προσωπικό του σχολείου να το σέβονται αυτό και να χρησιμοποιούν τα σωστά ονόματα και ανωνυμίες για τους τρανς και τους μαθητές που δεν συμμορφώνονται με το κοινωνικό φύλο. Πέραν αυτού, είναι επίσης σημαντικό να

³³ LGBT Youth Scotland, 2017, 4.

³⁴ European Commission (2020) Legal Recognition in the EU: The journey of trans people towards full equality. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7341d588-ddd8-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en>.

χρησιμοποιείται το σωστό όνομα και όχι το νόμιμο όνομα στα σχολικά αρχεία και στα έγγραφα που σχετίζονται με το σχολείο.

Ωστόσο, ο σεβασμός της ταυτότητας κοινωνικού φύλου και της έκφρασης κοινωνικού φύλου στα εκπαιδευτικά πλαίσια φαίνεται να είναι χαμηλός:

- Μόνο 1 στους 10 τρανς, μη δυαδικούς και μη συμμορφούμενους με το κοινωνικό φύλο μαθητές ανέφεραν ότι οι δάσκαλοι και το λοιπό προσωπικό του σχολείου σέβονταν πάντα την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους. Αντίθετα, το 38,9% ανέφερε ότι η ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους δεν έγινε ποτέ ή σπάνια σεβαστή.³⁵
- Λιγότερα από 1 στα 10 τρανς, μη δυαδικά και μη συμμορφούμενα με το κοινωνικό φύλο άτομα ανέφεραν ότι η ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους γίνεται πάντα σεβαστή σε έγγραφα που σχετίζονται με το σχολείο.³⁶

Πρόσβαση σε έμφυλους χώρους και δραστηριότητες

Η πρόσβαση στις σχολικές τουαλέτες και τα αποδυτήρια παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των σχολικών εμπειριών των νέων. Όλοι οι μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των τρανς νέων, θα πρέπει να αισθάνονται άνετα όταν χρησιμοποιούν αυτές τις εγκαταστάσεις. Ωστόσο, ορισμένοι τρανς μαθητές αισθάνονται άβολα όταν χρησιμοποιούν τις τουαλέτες ή τα αποδυτήρια που αντιστοιχούν στην ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους, φοβούμενοι τα πειράγματα ή τον εκφοβισμό. Στα αποδυτήρια, μπορεί να έχουν άγχος μήπως τους δουν οι άλλοι ενώ αλλάζουν. Ως αποτέλεσμα, μπορεί να προτιμούν να χρησιμοποιούν προσβάσιμες τουαλέτες, οι οποίες προσφέρουν περισσότερη ιδιωτικότητα. Λόγω της δυσφορίας που νιώθουν με τη χρήση των σχολικών τουαλετών, ορισμένοι τρανς μαθητές επιλέγουν να πάνε στο σπίτι τους για να χρησιμοποιήσουν την τουαλέτα ή αποφεύγουν να πίνουν κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας. Αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την υγεία τους, τη φοίτηση και τις ακαδημαϊκές τους επιδόσεις.³⁷

Επιπλέον, ορισμένοι τρανς μαθητές βρίσκουν τα μαθήματα φυσικής αγωγής ιδιαίτερα δύσκολα λόγω ανησυχιών για την αποδοχή της ταυτότητας κοινωνικού φύλου τους ή ανησυχιών για τη φυσική τους εμφάνιση.³⁸

Ως εκ τούτου, είναι σαφές ότι η παροχή εγκαταστάσεων που δεν αφορούν το κοινωνικό φύλο, όπως αποχωρητήρια και αποδυτήρια στα σχολεία, είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ασφάλειας, της ευημερίας και της υγείας των τρανς μαθητών. Παρ' όλα αυτά, η ύπαρξη αποκλειστικά έμφυλων εγκαταστάσεων εξακολουθεί να αποτελεί τον κανόνα στην Ευρώπη.

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες στην έρευνα IGLYO 2019 για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση ΛΟΑΤΚΙ+ δήλωσαν ότι οι τουαλέτες ήταν διαχωρισμένες κατά "άνδρες" και "γυναίκες" (85%). Μόνο το 4,9% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν ήταν διαχωρισμένες κατά κοινωνικό φύλο και το 5,4% ότι είχαν, τουλάχιστον, μια επιλογή χωρίς κοινωνικό φύλο. Το 3,7% των συμμετεχόντων ανέφεραν ότι το σχολείο είχε ενεργοποιήσει μια συγκεκριμένη τουαλέτα στην οποία μπορούσαν να πάνε (όπως η τουαλέτα του προσωπικού του σχολείου ή μια τουαλέτα για άτομα με ειδικές κινητικές ανάγκες). Όταν ρωτήθηκαν σχετικά με τα

³⁵ Ávila Rodríguez, 2021, 39.

³⁶ Ávila Rodríguez, 2021, 39.

³⁷ LGBT Youth Scotland, 2017, 17.

³⁸ LGBT Youth Scotland, 2017, 20.

αποδυτήρια και τα ντους του σχολείου, οι περισσότεροι ερωτηθέντες (82,3%) ανέφεραν ότι υπήρχε διαχωρισμός σε "ανδρικά" και "γυναικεία" και ότι δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τις εγκαταστάσεις σύμφωνα με την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους. Μόνο το 10,6% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι μπορούσε να χρησιμοποιήσει τις εγκαταστάσεις σύμφωνα με την ταυτότητα του κοινωνικού φύλου του και το 2,2% ότι το σχολείο διέθετε χώρους χωρίς διακρίσεις κοινωνικού φύλου.³⁹

Σχολικές στολές και ρουχισμός

Πολλά σχολεία έχουν κώδικα ένδυσης ή πολιτική στολών, και ενώ υπάρχουν διάφορα επιχειρήματα υπέρ και κατά των στολών, εναπόκειται τελικά σε κάθε σχολείο να καθορίσει τις δικές του κατευθυντήριες γραμμές. Ωστόσο, το να απαιτείται από τους τρανς μαθητές να φορούν ρούχα που δεν συνάδουν με την ταυτότητα κοινωνικού φύλου τους μπορεί να τους στεναχωρήσει.⁴⁰

Επιπλέον, ένα τρανς αγόρι ή ένας μη δυαδικός μαθητής που έχει αναπτύξει ανεπιθύμητο στήθος μπορεί να χρησιμοποιήσει έναν επίδεσμο στήθους για να ισοπεδώσει το στήθος του, γεγονός που μπορεί να απαιτεί να φοράει πουκάμισα ή φούτερ που εφαρμόζουν χαλαρά. Αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη θέσπιση κώδικα ένδυσης ή πολιτικής στολών. Παρόλο που οι συνδετήρες μπορεί να προκαλέσουν δυσφορία, όπως δύσπνοια ή πόνο κατά τη διάρκεια σωματικών δραστηριοτήτων, μπορούν επίσης να έχουν θετικό αντίκτυπο στην ψυχική ευεξία ενός νέου ατόμου. Είναι σημαντικό το προσωπικό του σχολείου να επιτρέπει στους μαθητές να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις σχετικά με τη χρήση δεικτών και να υποστηρίζει τη συμμετοχή τους στις σχολικές δραστηριότητες.⁴¹

ΛΟΑΤΚΙ+ εκπαιδευτικοί

Ένα σχολικό περιβάλλον που είναι εχθρικό προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα δεν θα έχει επιπτώσεις μόνο στους μαθητές αλλά και στους εκπαιδευτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί που είναι ανοιχτά ομοφυλόφιλοι μπορεί να αντιμετωπίσουν φανερές ή κρυφές διακρίσεις στον εργασιακό χώρο. Οι διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης δεν απαγορεύονται ακόμη στην Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Λευκορωσία, το Λιχτενστάιν, τη Ρωσία, την Ελβετία και την Τουρκία.⁴² Παρ' όλα αυτά, οι συγκεκριμένες διακρίσεις μπορεί να είναι δύσκολο να αποδειχθούν από νομικής άποψης.

Η εργασία σε ένα εχθρικό, με διακρίσεις και παρενοχλήσεις περιβάλλον ή η παρακολούθηση εκφοβιστικών συμπεριφορών ΛΟΑΤΚΙ+ φοβικών προς τους μαθητές, μπορεί να έχει μεγάλες αρνητικές συνέπειες στην ψυχική υγεία των queer εκπαιδευτικών και να αυξήσει το μειονοτικό άγχος τους. Στην περίπτωση που οι εκπαιδευτικοί δεν αποκαλύπτονται στους συναδέλφους ή τους μαθητές τους λόγω του φόβου των διακρίσεων, της παρενόχλησης ή των επιπτώσεων, αυτή η ανάγκη να κρύψουν την ταυτότητά τους λόγω ανησυχίας για την ασφάλειά τους μπορεί να αυξήσει περαιτέρω το άγχος τους. Στην πραγματικότητα, τα

³⁹ Ávila Rodríguez, 2021, 43.

⁴⁰ LGBT Youth Scotland, 2017, 18-19.

⁴¹ LGBT Youth Scotland, 2017, 20.

⁴² ILGA-Europe. *Rainbow Map 2024: Equality and Non-discrimination.*: <https://rainbowmap.ilga-europe.org/categories/equality-non-discrimination/>.

σχολεία θα πρέπει να εφαρμόζουν πολιτικές και πρακτικές φιλικές προς ΛΟΑΤΚΙ+ όχι μόνο για την ασφάλεια και την ευημερία των μαθητών, αλλά και των εκπαιδευτικών.

Είναι απίστευτα σημαντικό για τους μαθητές να εκτίθενται σε queer πρότυπα από νεαρή ηλικία. Η ύπαρξη ενός ανοιχτού δασκάλου σε queer μαθητές μπορεί να δείξει στους μαθητές ότι το να είσαι queer είναι κάτι φυσιολογικό, ότι οι ΛΟΑΤΚΙ+ κάνουν κανονικές δουλειές και ζουν κανονικές ζωές και ότι το να γίνεις ένας επιτυχημένος και γεμάτος queer ενήλικας είναι εφικτό. Αυτό δημιουργεί έναν ενάρετο κύκλο στη δημιουργία ενός πιο αποδεκτού και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος στα σχολεία.

Ενότητα 2.3 [SD] Η εμπειρία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εκπαίδευση.

Αυτή η ενότητα αποτελεί μέρος της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Αναζητήστε το αντίστοιχο αρχείο στην πλατφόρμα